

**INATSIARTUT
OMBUDSMANDIATA
UKIUMOORTUMIK
NALUNAARUTAA
2009**

Suliat ataasiakkaanut tunngasut - Naalakkersuisut

5.8.1 Piffissaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup suliamik suliarinninnerminut nalinginnaasumik atortagaa

Ombudsmandip naammagittaalliuummot 2007-imi suliarisannut atatillugu paa-sivaa piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnerminut atortagaa qaammatit 24-t tikillugit sivilissuseqartartoq, sulialli pinngitsaaliinikkut meeqqanik inissiinernut tunngasut qaammatit pingasut iluanni suliarineqarnissaat anguniarneqartartoq. Taamaattumik Ombudsmandi piffissamut Naammagittaalliuuteqartarfimmi sulianik suliarinninnermut atorneqartartumut sivilissuumut ataatsimut pissutaasut misissorniarlugit aalajangerpoq.

Ombudsmandip Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut oqaaseqaammini oqaatigaa piffissaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartoq qaammatit 24-t tikillugit sivilissuseqartoq akuerineqarsinnaanngitsumik sivilissuallaartoq.

Ombudsmandip ilaatigut oqaatigaa piffissaq suliamik suliarinninnermut atorneqartussaq innuttaasup aalajangiisoqarnissaanik pisariaqartitsinera isiginiarlugu piareersarneqartassasoq, isiginiagassarlu taanna ingerlatsinermi oqartussaasut innuttaasut aalajangiinerit iluarinningsatik pillugit naammagittaalliuutaannik pingaarnertut suliaqartartut eqqarsaatigalugit immikkut pingaaruteqartoq.

Ombudsmandi tamatuma saniatigut apeqqutit arlallit Naammagittaalliuuteqartarfiup tikkuarsimasai pillugit oqaaseqaateqarpoq: 1) Naammagittaalliuuteqartarfiup qassinik sulisoqarnissaanik aalajangersaaneq, 2) Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik naammagittaalliuutinut tunngasunik paasissutissartalersuisarnera, 3) naammagittaalliornissaq pillugu malittarisassat erseqqarluttut, 4) innarluutilinnut tunngasuni kiffartuussinerup qanoq qaffasissuseqarnissaata naalakkersuinikkut isummerfigineqannginneranik Naammagittaalliuuteqartarfiup tunngavilersuutaa aamma 5) Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinneriaasia (j.nr. 2008-905-0006).

Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik allakkatigut 16. juli 2007-imeersutigut nalunaarfigaara piffissamik Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinnittarnerminut atortaagaata sivilissusianik piffissap taamaalinerani qaammatit 24-t tikillugit sivilissuseqartartumik nammineerluni misissuiffigininneq aallartinniarlugu aalajangertunga:

"Piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaa pillugu naammagittaalliuutit marluk ukiut kingulliit marluk iluanni suliarisimavakka. Pineqartut tassaapput

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

suliaq 11.05.07.-04/111-03-mik normoqartoq 28. juni 2005-imi oqaaseqaateqarfigisara aamma suliaq 11.05.08.04/001-05 4. oktober 2005-imi oqaaseqaateqarfigisara.

Suliami 28. juni 2005-imi oqaaseqaateqarfigisanni Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaaninnut akissummini 7. juni 2004-meersumi oqaatigaa piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaa qaammatit 15-it 18-illu akornanni sivisussuseqartoq.

Suliami 4. oktober 2005-imi oqaaseqaateqarfigisanni Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaaninnut akissummini 21. april 2005-imeersumi oqaatigaa piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaa qaammatit 18-it tikillugit sivisussuseqartoq.

Oqaaseqaatinni 4. oktober 2005-imeersumi manna tusaatissatut tiguara, tassalu Naalakkersuisut Siulittaasuata tusarniaaninnut 20. april 2005-imeersumut akissummini oqaatigigaa piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sivisussusiata 2005-ip naannginnerani sivisunerpaamik qaammatinut 4-6-inut sivikillisinneqarnissaa anguniagaasoq, ilaatigut isumaginninnermi siunnersortimik marluinnik oqaasilimmik aningaasaliisutitik qaffaanikkut aningaasalersorneqartussamik atorfinitsitsinikkut.

Sulianik ineqarnermut akiitsunut matussutissanik pisortanit ikiorsiisuteqartarnermut tunngasunik nammineerluni misissuiffiginninneq 8. december 2005-imi aallartippara, suliamilu 14. december 2006-imi oqaaseqaateqarlunga.

Suliami kingullertut taaneqartumi Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaaninnut akissummini 15. december 2005-imeersumi oqaatigaa piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaa qaammatinik 12-init 18-inut sivisussuseqartoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninneq pilertornerulersinniarlugu allakkatigut taasisarnermik manna tikillugu atuinermimit annertunerusumik atuinissaa oqaaseqaatinni 14. december 2006-imeersumi inassuteqaatigaara, tamatumunngalu atatillugu manna innersuussutigalugu, tassalu periarfissaq taanna isumaginnittoqarfiup aquneqarnera aaqqissuusaaaneralu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni ilanngunneqarsimasoq, sulianik suliarinnittarneq pilertornerulersinniarlugu Naammagittaalliuuteqartarfiullu allattoqarfiata sulinera oqinnerulersinniarlugu.

Aammataaq innersuussutigaa Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaata Inatsisartut 2006-imi Aningaasanut Inatsisissaattut siunnersuut pillugu isumaliutissiisummini 22. marts 2006-imeersumi inassuteqaatigigaa piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sapinngisamik pilertornerpaamik annertuumillu sivikillisinneqarnissaa qulakkeerniarlugu suliniutit pisariaqartut Naalakkersuisut suliniutigissagaat.

Naammagittaalliummut (A-p naammagittaalliuutaanut) piffissamut Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaanut tunngasumut massakut suliarisannut atatilugu Naammagittaalliuuteqartarfiup uannut malugeqqullugu oqaatigaa sulianik pilertortumik suliarinnissinnaaneq Naammagittaalliuuteqartarfiup massakut suliaasaqarnerujussuup ajornakusuulersikkaa, piffissarlu Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut massakut atortagaa qaammatit 24-t tikillugit sivisussuseqartartoq, suliali meeqqanik angerlarsi-

maffiup avataanut inissiinernut tunngasut qaammatit pingasut iluanni suliarineqarnissaat anguniarneqartartoq.

Tamanna tunngavigalugu aalajangerpunga, tak. Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu Inatsisartut inatsisaanni § 6, imm. 5, piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup uanga paasineqqaarnera malillugu ingerlatsinermi ileqqorissaarnermi tunngaviusunik eqqortitsisuunngitsup massakkut taamatut sivilissuseqarneranut ataatsimut pissutaasut nammineerluni misissuiffiginninnermik aallartitsiviginiarlugit, taamatuttaarlu uanga paasineqqaarnera unaalluni piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup taama sivilutiginerata naammagittaalliortut ataasiakkaat inatsiseqartitsinikkut innarliivigineqarnerat pissutsit qanoq innerat apeqquataatillugu nassatarisinnaagaa.

Naammagittaalliuteqartarfik tamanna tunngavigalugu qinnuigaara piffissap sulianik suliarinninnermut massakkut atorneqartartup qaammatit 24-t tikillugit sivilissuseqarneranut pissutaasut pingaarnersiorlugit nassuiaateqaqqullugu.

Naammagittaalliuteqartarfik tamatumunnga atatillugu qinnuigaara Naalackersuisut qulaani taaneqartutut anguniagaqaraluartut suliniuteqaraluartullu kiisalu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq uangalu nammineq Naammagittaalliuteqartarfimmuut inassuteqaateqartaraluartunga piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sivikillisinneqarsimannginnera pillugu nassuiaateqaqqullugu."

Naammagittaalliuteqartarfiup 20. august 2007-imi imatut akivaanga:

"(...)

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup oqaatigisinnaavaa pissutsit assigiinngitsorpassuit piffissamut sulianik suliarinninnermut massakkut atorneqartartumut sunniuteqartartut.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik taakku pingaarnersaat pillugit matumani nassuiaateqassaaq.

Naammagittaalliutit amerliartortut:

1) Aningaasaqarnikkut kommunit Ilaqutariinnermullu Pisortaqarfiup akornanni nalimmassaaneq pillugu naammagittaalliuterpassuit

- Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik innarluutilinnut tunngasuni aningaasartuutunik nalimmassaaneq pillugu sulianik 42-t missaannik tiggummiarpoq

- Suliat piffissartornartuupput, paasissutissartalersoruminaatsuullutik akinillu aalajangersaarnermut, sulisut qassiussusissaannik aalajangersaarnermut il.il. tunngasuullutik.

2) Innarluutilinnut tunngasuni nal. akunneri tapersersortitut ikiortiliisarnermut atorneqartut pillugit naammagittaalliuterpassuit

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

- 2005-imi suliat 61, 2006-imi 28-t 2007-imilu 1. augustip tungaanut 13-it tiguneqarput; naammagittaalliutini tamani inuit 2-nit 10-nut tamarmik immikkut naliliiffigineqartussat ilaasarput

- Suliat ikiorsiissutininik pisariaqartitsinerup annertussusia, sulisut qassiussusissaannik aalajangersaanermut il.il. tunngasuupput.

3) Naammagittaalliuitit tiguneqartut ataatsimut amerleriaataat

361 350 346 227

2004 2005 2006 1/8 2007

4) Naammagittaalliornissamut periarfissanik nutaanik atulersitsineq

- Tapersersortitut ikiortit ataqatagiissaarisuinik Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmit kommuninillu peqatigiilluni atorfinitsinneqartut pillugit suliat; akissarsiatigut nammatassat agguataarneqarnerat pillugu naammagittaalliuitit

- Naapittarfiit sulliviillu qanoq nassuiarneqarnissaat pillugit suliat, tassa imaappoq taakku tunissiornermik ingerlataqartuunersut imaluunniit "naapisimaartarfiunersut"

- Suliffeqanngikkallarnermi aalajangersakkat tunngavigalugit ikiorsiissutit pillugit naammagittaalliuitit (imaanngitsoq isumaginninnermut tunngasut pillugit peqqussut, kisianni suliffeqanngikkallarneq pillugu peqqussut tunngavigalugu Naammagittaalliuteqartarfimmut naammagittaalliornissamut periarfissamik ilitsersuineq)

- Ulluunerani paaqqinniffiit pillugit aalajangersakkat tunngavigalugit aalajangiinerit pillugit naammagittaalliuitit. Qulaaniittut.

Kommunit Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik pillugu aningaasaqarnermut naammagittaalliuita at takuneqarsinnaasut amerlapput, tassami suliat oqimaatsuugajuttaramik suliamilu ataatsimi inuit 19-it tikillugit pineqarajuttarlutik. 1. august 2007-imi suliat 134-t missaat Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfimmi suliassaapput - suliat tamanik kommunit Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik pillugu naammagittaalliuitaannut tunngasuupput.

Allattoqarfimmut atugassiissutit amigartut:

Ajornartorsiutit ilaat tassaavoq inatsisilerituut marluk naammagittaalliutinik Naammagittaalliuteqartarfimmut suliassanngortinneqartussanik ingerlaavartumik paasissutissartalersuissappata piareersaassappatalu naammagittaalliuitit takkuttut amerlavallaarnerat.

Naammagittaalliuteqartarfiup siusinnerusukkut siulittaasuata Naalakkersuisut Allattoqarfiani pisortasut 30. marts 2007-imi ataatsimeeqatigai, Naammagittaalliuteqartarfiullu allattoqarfiani ulluinnarni sulineq ingerlanneqarsinnaassappat inatsisilerituut ikinnerpaamik pingasut pisariaqartinneqarnerat malugeqqullugu oqaatigalugu. Siulittaasup aammattaq oqaatigaa suliat uninngasuutit massakkorpiaq 481-iusut ikilisarneqarsinnaassappata piffissami aalajangersimasumi amerlanerusunik atugassiissuteqartoqarnissaa pisariaqartoq.

Ataatsimiinneq taanna piffissaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartumik sivikillisarniarlugu suliniutinik tigussaasunik manna tikillugu suliniutigineqarfigineqarsimanngilaq.

Aammattaaq suliat amerleriaataat naammagittaalliuutillu pillugit suliat killiffiinik nalunaarsuiffik qaammatit tamaasa suliarineqartarpoq.

Suliat killiffiinik nalunaarsuiffik taanna Naalakkersuisut Allattoqarfianni pisortanut agguaneqartarpoq, taakkulu taamaalillutik Naammagittaalliuuteqartarfimmi pissutsinik tamakkiisumik ilisimatinneqartarlutik.

Naammagittaalliuutit pillugit sulianik paasissutissartalersuinerup ajornakusoornera:

Naammagittaalliuutit suliallu paasissutissartaasa amerlanersaat kalaallisut nassiunneqartarput. Namminersornerullutik Oqartussat nutserisoqarfiat saaffiginnissutinik taakkuninnga nutserinnermut Naammagittaalliuuteqartarfiup atortariaqartarpaa, tamannalu naammagittaalliuutip tiguneqarneranit naammagittaalliuut tunuartinneqarsinnaanersoq isummernissap tungaanut piffissap sivisoorujussuup amerlanertigut ingerlasarneranik nassataqartarpoq.

Aammattaaq Naammagittaalliuuteqartarfiup nutserisoqarfeqannginnera pissutigalugu kommuninut attaveqarfiginninniirneq ajornakusoorajuttarpoq paatsooqatigiiffiusartorujussuullunilu, taamalu suliani paasissutissat pissarsiarineqannginneranni arlaleriarluni saaffiginnittoqartariaqartarluni.

Suliarpassuit naammagittaalliuutinut tunngasut aalajangiisumi siullermi paasissutissartalersorneqarnerat assut ajortarpoq, kommunillu allakkatigut paasissutissanik amigartorujussuamik nassiussisarput sulianik pitsaanngitsumik suliarinninnermik, ingerlaavartitsinnginnermik kommuninilu atugassiissutit amigarnerannik pissuteqarunartumik.

Aaammattaaq immikkoortumi oqartussaasup aamma Nakkutilliisoqarfiup pisut ilarpassuini kommunit arlaleriarlutik saaffigineqartaraluarlutik akissuteqanngitsoortarfiini Naammagittaalliuuteqartarfimmit atorneqarsinnaasanninnerat ajornartorsiutaavoq.

Naammagittaalliuuteqartarfik nakkutilliinermi oqartussaasunut ajornartorsiutit pineqartut pillugit saaffiginnittarsimagaluarput, tamatigulli itigartinneqartarsimallutik.

Pingaartumik innarluutilinnut tunngasuni aalajangersakkat paasiuminaatsuullutillu ataqatigiinneqannginnerat:

Naammagittaalliuutit pisariaqanngitsut amerlavallaat Naammagittaalliuuteqartarfiup tigusarpai.

Aalajangersakkat arlalippassuartigut erseqqarluttuupput, kiisalu innuttaasut kommunillu naammagittaalliornissaannut annertuallaamik periarfissaqartitsillutik.

5. *Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat*

Naalackersuisut qaqugukkut naammagittaalliortoqarsinnaanera pillugu pitsaanerusunik ilitser-suusiortariaqarput, taamatuttaarlu inatsisiliornermi naammagittaalliornissamut periarfissat in-nersuussutigineqartarnerannik Naalackersuisut eqqumaffiginninnerunissaat kissaatiginarsin-naalluni.

Naammagittaalliuuteqartarfiup aammattaaq Naalackersuisut inatsisiliornermi pisariaqan-gitsut pillugit aalajangersakkanik atulersitseqqullugit kaammattorsinnaavai.

Piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaa taannaavoq, pin-ngitsaaliinikkut meeqqamik inissiinerup imaluunniit tapersersortitut ikiortimik sapaatit akun-nerannut minutsini 20-ni atorfinitsisinissamik itigartitsineq pineqarnerseq apeqqutaatinnagu.

Isumaginninnermi tunniunneqartartut, pingaartumik innarluutilinnut tunngasuni, a-merlassusiinik naalackersuinikkut isummerfiginninnginnerup inatsiseqartitsinikkut pi-sinnaatitaaffiugaluartunik aningaasassaqaqqanneq tunngavilersuutigalugu tunniussi-nissamik itigartitsisoqartarnerata manna nassataraa:

Innarluutillit pillugit peqqussut piffissami ullumikkornit allaasumi tunngaviillu ullumikkut piu-sunit allaasut tunngavigalugit suliarineqarsimavoq.

Tassa imaappoq innuttaaqataasut innarluutillit qanoq qaffasissusilimmik Kalaallit Nunaanni ikiorneqarnissaannik kissaateqarnerup naalackersuinikkut isummerfigineqannginera Naamma-gittaalliuuteqartarfimmu atornartorsiuataalersoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup ajornartorsiutit Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmu arlaleriar-luni ilisimatitsissutigisarsimavai, taamatuttaarlu Naammagittaalliuuteqartarfiup aalajangiiner-mini arlalinni innarluutillit pillugit nalunaarutini aalajangersakkat ilaat inatsisinik unioqquiti-sisuusut toqqaannartumik oqaatigisarsimallugu.

Tamanna inatsiseqartitsinikkut malittarisassat inatsisinik unioqquitisisuusut aqqinniarlugit Naalackersuisut suliniuteqarnerannik nassataqartarsimangilaq, malittarisassalli taakku aala-jangiinerni nutaani susoqarsimangitsutut atoqqinnarneqartarlutik.

Aammattaaq Naammagittaalliuuteqartarfik tunngaviusumik aalajangiisimatillugu aalajangiine-rit naliliiffigeqqinneqarnissaannut Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmi piumassuseqartoqanngi-laq, taamatuttaarlu aalajangiinerit nutaat Naammagittaalliuuteqartarfiup tunngaviusumik aala-jangiinerinut Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup naleqqussaajumasanninera Naammagittaal-liuuteqartarfiup misigisarlugu.

Tamatuma manna soorunalimi nassataraa, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfiup tunngaviusu-mik aalajangiineri unioqquutillugit aalajangiinerit nutaat kommuninit naammagittaalliuutigine-qartarnerat, taamalu Naammagittaalliuuteqartarfik pisariaqaqqangitsumik suliasaqaqarnerulersit-tarlugu.

Naak Naalackersuisut siusinnerusukkut anguniagaqarsimagaluartut suliniuteqarsimagaluartulu kiisalu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq Inatsisartullu Ombudsmandiat Naammagittaalliuteqartarfimmut inassuteqaateqarsimagaluartut piffissap sulianik suliarinninnermut ator-neqartartup sooq sivikillisinneqarsimanginnera pillugu nassuiaasoqarnissaa Inatsisartut Om-budsmandiata aammattaaq kissaatigaa.

Naammagittaalliuteqartarfik sulisunik piukkunnartunik pissarsiniarnermini annertoorujus-suarnik ajornartorsiuteqarpoq. Naammagittaalliuteqartarfiup inatsisilerituutut atorfik kingul-lermik inuttassarsiorsimagaluarpaa, qinnuteqaatinilli tigusaqarsimanani.

Naammagittaalliuteqartarfiup paasinninnera unaavoq sulisut piukkunnaateqartut qinnuteqar-tinniassagaanni immikkut siunnersortimik atorfinitsitsinissaq Naammagittaalliuteqartarfim-milu atorfinni tamani akissaatit qaffanneqarnissaat pisariaqartoq.

Naammagittaalliuteqartarfik isuma taanna pillugu Naalackersuisut Allattoqarfianni ajoraluar-tumik paasineqartarsimangilaq.

Naammagittaalliuteqartarfik piffissap sivoorujussuup ingerlanerani ataatsimut isigalugu ikippallaartunik sulisoqarsimavoq. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq 2007-imi aningaa-sanut inatsit pillugu imaattunik oqaaseqaateqarpoq:

"Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap tamanna tunngavigalugu inassuteqaatigaa Naalak-kersuisut AIS07-ip allannguutissaatut siunnersuummik saqqummiussissasut, taamaalilluni Naammagittaalliuteqartarfik nutserinermut allattoqarnermilu ikiortinut pisariaqarneratut a-tugassinneqarsinnaaqullugu. Naalackersuisut inassuteqaat taanna malinnianguippassuk A-taatsimiititaliap tamanna imatut paasisariaqarpaa, tassalu innuttaasut pisinnaatitaaffigisamit-ut ingerlatsivimmit naammaginarfumik pilertussuseqartumik oqaatsillu innuttaasup nammi-neq atorumasai atorlugit kiffartuunneqarnerat atorunnaarsinniarlugu Naalackersuisut matu-ma kingornatigut suliniuteqarniartut."

Naalackersuisut 2007-imi aningaasanut inatsisip aappassaaneerneqarnerani imatut akipput:

"Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfimmi naammagittaalliutitut suliat amerliar-torput. Taamaattumik Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap inassuteqaatigaa Isumaginnin-nermi Naammagittaalliuteqartarfimmi sulianik suliarinninnermut nutserinermullu aningaa-sat amerlanerusut immikkoortinneqassasut. Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliap inassute-qaataa Naalackersuisut tusaatissatut tiguaat, aningaasanullu inatsisissatut siunnersuutip pingajussaaneerneqarnissaanut allannguutissatut siunnersuutininik saqqummiussiniarlutik."

Naalackersuisut tamatuma kingornatigut 2007-imi aningaasaliissutit 420.000 kr.-nik ukiunilu missingersuusiorfiusuni 0,4 mio. kr.-nik qaffanneqassasut siunnersuummik saqqummiussippit, 2007-imi aningaasanut inatsisissatut siunnersuutit aappassaaneerneqarnerani Aningaasaqar-nermut Ataatsimiititaliap inassuteqaataa tunngavigalugu.

Naalackersuisut siunnersuutaat Naammagittaalliuteqartarfiup nutserisarneq pillugu allakkiaa-nik tunngaveqarpoq, Naammagittaalliuteqartarfillu tassani imatut allappoq:

5. *Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat*

"Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaq 2007-imi aningaasanut inatsisissatut siunnersuutit aappasaaneerneqarnissaa sioqullugu isumaliutissiisummini Naalackersuisut allannguutisatut siunnersuummik saqqummiussissasut inassuteqaateqarpoq, taamaalilluni Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik aalajangiinerit kalaallisut qallunaatullu nassiunneqartarsinnaalersillugit pisariaqartunik atugassiisuteqarfigineqarsinnaaqullugu.

Naalackersuisut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuummi oqaatigaat 2007-imi aalajangiinerit 350-it suliarineqarniartut.

Taamaalilluni Naammagittaalliuuteqartarfiup quppernernik 700-nik avataanit nutserititsinisaa 2007-imi piariaqartussaavoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup avataanit nutserisitsinermini quppernermut 400 kr.-t nalinginnaasumik akilertarpei. Nutsigassanut nukinginnartunut atatillugu akigitinneqartoq marloriaatinngortarpoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup naliliinera unaavoq nutsigassat ilarpaalui nukinginnartutut nutsertinneqartariaqartut.

Nutserisitsinerit affaat nukinginnartutut suliaritinneqassappata Naammagittaalliuuteqartarfik 2007-imi katillugit 420.000 kr.-nik (350 x kr. 400 + 350 x kr. 800) aningaasaliiffigeqqin-qarnissamik pisariaqartitsisussaavoq."

Taamaalilluni Naammagittaalliuuteqartarfik taamaallaat nutserinnermut aningaasaliiffigeqqinneqarsimavoq, tassalu allattoqarfiup suliarinninnera pinnagu, naak Aningaasanut Ataatsimiititaliap tamanna inassuteqaatigigaluaraa.

Naammagittaalliuuteqartarfiup aammattaaq 2008-mi aningaasanut inatsisissatut siunnersuut Ombudsmandimut malugeqqussavaa, tassanimit Naammagittaalliuuteqartarfiup aningaasartuutaanut allanut aningaasaliissutit 300.000 kr.-ngajannik ikilisinneqarsimammata.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuut massakut ilutsini atorlugu akuerineqassappat tamanna Naammagittaalliuuteqartarfiup 2008-mi massakut ataatsimiittarnernik ingerlatsinerup attatiinnarnissaanut tamatumunngalu peqatigitillugu Naammagittaalliuuteqartarfiup aalajangiinerinik avataaneersunik nutserisitsinerimut naammattunik aningaasassaqarnaviannigilaq." (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Naalackersuisut Allattoqarfiat aamma Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik 18. oktober 2007-imi tusarniaavigaakka.

Naalackersuisut Allattoqarfiannut imatut allappunga:

"Ombudsmandip Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut allakkani 16. juli 2007-imeersuni nalunaarutigaa piffissap Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnerminut atortagaata sivirususianut pissutaasoq nammineerluni misissuiffiginninnermik aallartitsiviginarlugu Ombudsmandi aalajangertoq.

Tusarniaanermut akissut, assilinera ilanngullugu nassiunneqartoq, Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup Ombudsmandimut 20. august 2007-imi nassiuppaa.

Naalakkersuisut Allattoqarfiat tamatumunnga atatillugu qinnuigaara pissutsit makku Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaanermut akissummini saqqummiussimasai pillugit oqaaseqaateqaqqullugu:

"Naammagittaalliuuteqartarfimmuttaaq ajornartorsiutaasartoq tassa naammagittaalliuuteqartarfiup aqutsisoqarfiit nakkutilliisoqarfiannik aamma imaluunniit kommunit Nakkutilliisoqarfiannik atuisinnaannginnera kommunit arlalippassuariarluni saaffigisaraluarlugit akinaveersaaraangata.

Naammagittaalliuuteqartarfik arlaleriarluni nakkutilliisoqarfiit ajornartorsiutit ersarissut pillugit saaffigisarsimagaluarpai tamatigulli itigartitaasarluni.",

"Naalakkersuisut qaqugu naammagittaalliortoqarnissaa pillugu kommuninut ilitseruusiamik pitsaanerusemik suliaqartariaqarput,"

aamma

"Naammagittaalliuuteqartarfiup sulisussanik piukkunnartunik pissarsinissani assut ajornartorsiutigaa. Kingullermik naammagittaalliuuteqartarfik inatsisilerituutut ilinniarsimasumut fuldmægtigitut atorfik inuttassarsiorpaa, qinnuteqaammilli tigusaqarsimanani. Naammagittaalliuuteqartarfik isumaqarpoq pisariaqartoq naammagittaalliuuteqartarfimmi atorfiit tamarmik qaffasinnerusemik taaguuserneqarnissaat, tassa immikkut sungiusarsimasutut ilinniarsimasutullu siunnersuisartutut taaguserlugit (specialkonsulent), taamaaliornikkut sulisussat piginnaanngorsarluarsimasut pilerisaarumallugit.

Ajoraluartumilli Naammagittaalliuuteqartarfiup isumaa Naalakkersuisut Allattoqarfiannit ilalruneqanngilaq."

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmut imatut allappunga:

"Ombudsmandip Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut allakkani 16. juli 2007-imeersuni nalunaarutigaa piffissap Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik sularinninnerminut atortagaata sivisussusianut pissutaasoq nammineerluni misissuiffiginninnermik aallartitsiviginiarlugu Ombudsmandi aalajangertoq.

Tusarniaanermut akissut, assilinera ilanngullugu nassiunneqartoq, Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup Ombudsmandimut 20. august 2007-imi nassiuppaa.

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik tamatumunnga atatillugu qinnuigaara pissutsit makku Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaanermut akissummini saqqummiussimasai pillugit oqaaseqaateqaqqullugu:

5. *Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat*

"Naammagittaalliuuteqartarfiup arlaleriarluni Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik ajornartorsiutit pillugit ilisimatittarsimavaa, soorluttaaq aamma naammagittaalliuuteqartarfiup aalajangiinernut arlalinnut atatillugu toqqartumik innarluutillit pillugit nalunaarutini aalajangersakkat inatsisinut naapertuutinnngitsutut nalilertarsimagai. Taamaaliornerulli Naalakkersuisut inatsisini malittarisassat eqqunngitsut iluarsiiviginiarlugit iliuuseqarnissaat kingunerisarsimanngilaa, taamaakkaluartoq aalajangersakkat eqqunngitsut aalajangiinerni nutaani atuinnartarlugit.

Taamatuttaaqq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik aalajangiinernik aammaarluni naliliisarnissamut piumassuseqanngilaq, naak naammagittaalliuuteqartarfik tunngavissatut aalajangiigaluartoq, kiisalu naammagittaalliuuteqartarfik misigisaqartarsimavoq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik aalajangiinerit nutaat naammagittaalliuuteqartarfiup tunngavissatut aalajangiigaanut iluarsissallugit piumassuseqartanngitsoq."

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup 5. november 2007-imi imatut akivaanga:

"[...]

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup tamanna pillugu makku paasisutissiisutigisinnaavai.

* Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik nakkutigineqarluni sullivinnik atuisut aalajangersimasumik akiliutaannik akiliinissap itigartinneqarnera pillugu tunngaviusumik 28. april 2006-imi aalajangiivoq. Inatsisikkut erseqqissumik tunngavissaq pilersinniarlugu tamatum kingornatigut peqqussut allanngortinniarlugu ingerlaannaq suliniuteqartoqarpoq, allannguullu taanna Inatsisartut 2006-imi ukiakkut ataatsimiinneranni akuerineqarpoq. Pineqartoq tassaavoq annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 13, 20. november 2006-imeersoq, tassuunalu aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut nakkutigineqarluni sulliviit annertuumik innarluutillit namminerisaminnik ineqartut suliffigisartagaasa ingerlanneqarnerinut tapiissuteqarsinnaasut. Akissarsianut aningaasartuutitut kiisalu suliassaqartitsinnermi atorussanut aningaasartuutitut ingerlatsinnermi tapiissuteqartoqarsinnaavoq.

* Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup tunngaviusumik aalajangiinerni 3. juni 2005-imeersumi malugeqqullugu oqaatigaa Namminersornerullutik Oqartussat annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu nalunaarutaanni nr. 28-mi, 22. december 2000-imeersumi § 11, imm. 4 inatsisunik unioqutitsisuusoq, tassami annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat pillugu oqaaseqaatini ulloq unnuarlu paaqqinniffinni tapersersortitut ikiortinik atuinnermut nalunaaquttap akunnerinik atugassanik akuersissuteqartoqarsinnaanera innersuussutigineqarsimammat. Annertuumik innarluutillit ikiorserneqartarnerat pillugu nalunaarut nutaaq tusarniaatigalugu massakkut nassiunneqarsimavoq; tusarniaanermut akissuteqarnissamut piffissaliussap naanerata kingornatigut tusarniaanermut akissutit ilanngunneqassapput, taamalu § 11, imm. 4 atorunnaassalluni.

Innarluutilinnik paaqqinniffiit missingersuusiunneqarneranni sulisunut, matumani najugaqartunut tapersersuineq ilanngullugu eqqarsaatigalugu, aningaasat naammattut immikkortinneqarnissaat sillimmaanneqassaq. Tamanna paaqqinniffiit pitsaassuseqartitsinerannut iluaqutaassaaq, tapersersortitut ikiortinik paarlagaattuartunik atorfinitsitsisarnermut taarsiul-

lugu. Taamaalilluni ulloq unnuarlu paaqqinniffinni pisuni immikkut illuinnartuni tapersortitut ikiorteqarnermut nalunaaquttap akunnerinik atugassanik tunniussisarnissaaq kisimi pisa-riaqartinneqalissaaq.

* Isumaginninnermi tunniunneqartartut 1. november 2007-imi atuuttut pillugit kaajallaasitami nr. 255-imi allannqortitsisoqarpoq, taamaalilluni sulinnermi isertitatut annaasanut ukiumut sapaatit akunnerini 45-ni taarsiissuteqartarneq atorunnaarlugu sapaatit akunnerini 52-imi taarsiissuteqartoqartalerluni. Kukkuneq taanna malugineqarpoq allannguuteqartitsiniarlunilu suliniuteqarneq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup maluginneqqusinera sioq-qulluguli Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup inatsisilerituunit aallartinneqarsimalluni.

Aammattaaq oqaatigineqarsinnaavoq peqqussutit, nalunaarutit ilitsersuutillu ataqatigiinneqartussaanerat Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup ingerlaavartumik eqqumaffigigaa, taamaalillutik oqaasertat assigiinngitsut paatsoorneqarsinnaaqqunagit imaluunniit malittarisassat allannqortitat nassiunneqannginneranni erseqqissarneqarsinnaasaqullugit.

Taamatutaaq Ombudsmandip allagaanit erserpoq "... Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik aalajangiinernik aammaarluni naliliisarnissamut piumassuseqanngilaq, naak naammagittaalliuuteqartarfik tunngavissatut aalajangiigaluartoq, kiisalu naammagittaalliuuteqartarfik misigisaqartarsimavoq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfik aalajangiinerit nutaat naammagittaalliuuteqartarfiup tunngavissatut aalajangigaanut iluarsissallugit piumassuseqartanngitsoq."

Tamanna pissusiviusunut naapertuutinngilaq. Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmi aalajangiinerit naliliiffigeqqinneqartarnissaat annertuumik piumassuseqarfigineqarpoq, tamannalu suliani ukunani pisimasoq uppersarsinnaavarput:

1. Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup nammineq suliniuteqarnermigut suliamut 5. juli 2005-imeersumut Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup aalajangiineranik Naammagittaalliuuteqartarfiup allannqortitsivigisaanut atatillugu tapersortitut ikiorteqartitsinnermut nalunaaquttap akunneri atugassatut tunniunneqartartut pillugit suliat tamaasa naliliiffigeqqissimavai.
2. Suliami [...-meersumi] 13/3 2007-imeersumi suliaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmit suliarineqannginnerani Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup naliliiffigeqqippaa.
3. Suliani [...]meersumi, [...meersumi] [...-meersumilu] 2006-ip naaneraneersuni suliat Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup naliliiffigeqqippai, itigartitsinnermillu aalajangeeqqaarni allannqortillugit angajoqqaat 18-it [...]mi] 2007-imi januarimi ataatsimeersuarnermi peqataanissaannut ilaannakortumik akuersissuteqartoqarnissaa aalajangerlugu.
4. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik qamutit motorillit Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmit sillimmaserneqartassasut pillugu tunngaviusumik 26. januar 2007-imi aalajangiivoq, tak. nalunaarummi nr. 28-mi, 22. december 2000-imeersumi § 24. Suliat taamaattut tamaasa Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup tamatuma kingornatigut naliliiffigeqqippai, qamutinullu taakkununga sillimmasiisarnermut aningaasartuutit tamatuma kingorna akilertalerlugit.

5. Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup nassuerutigisariaqarpaa piffissami aalajangersimasumi Ilaqutariinnermut Pisorta qarfimmi suliat amerlassusiat atorfiillu inuttaqanngitsut pissutigalugit sulianik suliarinninnermi ulapaarnerup kingunerisaanik suliat tamarmik naammagittaalliutiginearlutik aalajangiivigineqarnerinut sanilliullugit naliliinissaq siunertaralugu sukumiisumik misissornissaannut periarfissaqarsimanani. Taamaattorli siusinnerusukkut suliaasimasut naliliiffigeqqinneqartarnissaat kiisalu suliat nutaat takkuttut Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup siusinnerusukkut aalajangiinerinut sanilliullugit naliliiffigeqqinneqartarnissaat anguniarlugu annertuumik suliniuteqartoqarpoq.

Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup tamatumunnga peqatigitillugu paasissutissiissutigisinnaavaa Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup piffissaliussai eqqortinniarlugit pisorta qarfik tamatigut ilungersuuteqartartoq, taamaalilluni sulianik suliarinninnermut piffissap pisariaqanngitsumik sivisuallaap atorneqarnissaa pinngitsoorneqarsinnaasaqullugu. Piffissaliussat 2006-imi upernaakkut/aasakkut piffissap ingerlanerani innarluutilinnut immikkoortorta qarfimmi atorfiit inuttaqanngitsut pissutigalugit eqqortinnissaat ajornartarsimavoq, tamannalu Naammagittaalliuteqartarfiimmut allakkani 24. maj 2006-imeersuni aamma 2. august 2006-imeersuni nalunaarutigineqarpoq, suliat sorliit suliarineqarnissaminnik utaqqisut nalunaarlugit.

Ilaqutariinnermulli Pisorta qarfiup aamma oqaatigisariaqarpaa Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiimmi piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartarup sivisunera Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup suleriaasiinut sunniuteqartarmat, tassami suliami taamaattumi suliap naammagittaalliutiginearqarup aalajangiiffigineqarnissaata tungaanut suliamik suliarinninneq manna tikillugu pisarneq malillugu ingerlanneqartarmat.

Aammattaq Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup pisuni arlalinni malugisimavaa Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup aalajangiinerata kingornatigut aalajangiinerup nassiunneqarnissaata tungaanut piffissaq sivisungaatsiartorsuaq ingerlasinnaasartoq, tamannalu piffissami akunniliuttumi kommunimut aamma Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiimmut aamma suliasaqarnerulersitsisinnaasarluni." (Atorfeqarfiimmi nutsigaavoq)

Naalakkersuisut Allattoqarfiata 7. november 2007-imi imatut akivaanga:

"(...)

Naammagittaalliuteqartarfiup "Aammattaq immikkoortumi oqartussaasup aamma Nakkutilliisoqarfiup pisut ilarpassuini kommunit arlaleriarlutik saaffigineqartaraluarlutik akissuteqanngitsoortarfiini Naammagittaalliuteqartarfiimmit atorneqarsinnaasanninnera ajornartorsiu-taavoq. Naammagittaalliuteqartarfik nakkutilliinnermi oqartussaasunut ajornartorsiu-tit pineqartut pillugit saaffiginnittarsimagualarput, tamatigullu itigartinneqartarsimallutik."-mik oqar-nera eqqarsaatigalugu makku paasissutissiissutigineqarsinnaapput:

Nakkutilliisoqarfiup Allattoqarfiata oqaatigaa Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfiup ajornartorsiu-tit pineqartut pillugit sukkulluunniit saaffiginnissuteqartarsimaneragoq Nak-kutilliisoqarfiup Allattoqarfiata ilisimasaqarfiginngikkaa. Nakkutilliisoqarfiup Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik itigartittarsimanngilaa. Naammagittaalliuteqartarfiup im-mikkoortumi oqartussaasumut (Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiimmut) saaffiginnissutai Naalak-kersuisut Allattoqarfiata ilisimasaqarfiginngilai.

"Naalakkersuisut qaqugukkut naammagittaalliorqarsinnaanera pillugit pitsaanerusunik ilit-sersuusiortariaqarput"-mik oqarneq eqqarsaatigalugu oqaatigineqassaaq:

Naalakkersuisut Allattoqarfiata paasissutissiissutigisinnaavaa Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmumut isumaginninnermut tunngasuni suliasaqarfimmumut akisussaasut isumaginninnermut tunngasut iluanni naammagittaallior-nissamut periarfissaq pillugu isumaginninnermi malittarisassani isumagisaqartumut saaffiginnissinnaasoq, naammagittaallior-nissamut periarfissat pillugit ilitersuummik pitsaanerusumik suliaqart-qarnissaa siunertaralugu.

"Naammagittaalliuuteqartarfik sulisunik piukkunnartunik pissarsiniarnermini annertoorujus-suarnik ajornartorsiuteqarpoq. Naammagittaalliuuteqartarfiup inatsisilerituutut atorfik kingul-lermik inuttassarsiorsimagaluarpa, qinnuteqaatinilli tigusaqarsimanani. Naammagittaalliuute-qartarfiup paasinninnera unaavoq sulisut piukkunnaateqartut qinnuteqartinniassagaanni im-mikkut siunnersortimik atorfinitsitsinissaq Naammagittaalliuuteqartarfimmilu atorfinni tamani akissaatit qaffanneqarmissaat pisariaqartoq. Naammagittaalliuuteqartarfik isuma taanna pillugu Naalakkersuisut Allattoqarfianni ajoraluartunik paasineqartarsimannigilaq."-mik oqarneq pil-lugu manna oqaatigineqarsinnaavoq:

Naalakkersuisut Allattoqarfiata 2007-ip aallartinnerani Namminersornerullutik Oqartussani Sulisoqarnermut Pisortaqarfimmumut inassuteqaatigisimavaa Naammagittaalliuuteqartarfimmi inatsisilerituut immikkut siunnersortinngortillugit qaffatsinneqassasut." (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Naammagittaalliuuteqartarfik allakkatigut 27. juni 2008-meersutigut qinnuigaara Naam-magittaalliuuteqartarfik Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup aamma Naalakkersuisut Allat-toqarfiata akissutaat pillugit oqaaseqaatissaqarner-soq uannut nalunaarutigeqqullugu.

Siunnersuisoqatigiinnik Aalajangiisartunillu Aqutsisoqarfiup 20. august 2008-mi imatut akivaanga:

"Ombudsmandip allagaanut 27.06.2008-meersunut akissuteqarnermi aallaqqaasiutitut oqaati-gineqassaaq Naammagittaalliuuteqartarfik suliasaqarfiit 2008-mi februarimi allangortiterne-qarneranni Naalakkersuisut Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfianit Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut Inuussutissarsiuutinillu Ilinniartitsiner-mut Naalakkersuisoqarfimmumut nuunne-qarsimammat, taassumalu Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfia Siunnersuisoqatigiinnik Aalajangiisartunillu Aqutsisoqarfimmumut (SAA-mut) nuussimavaa.

Taamani Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiani Nunamut Namminermut Tunngasunut Allaffimmi 2007-imi atorfeqartitaasut atorfitik qimassimavaat, sulianillu suliarinnittutuaq nooqataasoq Danmarkimi Ankestyrelsimeersuavoq inatsisileritooq qaammatini sisamani suli-sussatut atukkiussa. Cand. merc. jur.-itut ilinniakkaminik naammassinnerlaaq 1.3.2008-mi Naammagittaalliuuteqartarfimmi maani sulianik suliarinnittutut aalajangersimasumik atorfini-tinneqarpoq. Inatsisileritooq atukkiussa Ankestyrelsimeersoq alla qaammatini arfinilinni Naammagittaalliuuteqartarfimmi maani sulisimavoq. Pineqartoq qaammatip matuma naanerani soraartussaavoq, inatsisilerituumillu allamit 2008-p sinneranut Danmarkimit atukkiunneqartu-

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

mit taarserneqartussaalluni. Inatsisileritooq misilittagartooq Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiani maani aalajangersimasumik sulisussatut 1. 7. sulilerpoq, ukiullu naanerani inatsisileritooq atuagarsornikkut pikkorissorujussuaq sulilissaaq, atorfinni pingasuussatut manna tikillugu aalajangersarneqarsimasuni kingulleq. - Kiisalu Aqutsisoqarfiup Danmarkimi Arbejdsskade styrelsi suleqatigalugu ...-p Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup aamma Sulisilluni Ajoqusersinnaanermut Sillimmasiisarfiup allattoqarfiani allaffeqarfimmi pisoratatut 1.4.2008 aallernerfigalugu atorfinitsinneqarnissaanut aningaasat nassaarisimavaat.

Ombudsmandimut ilisimatitsissutitut ilanngullugu nassiuuneqarpoq piffissap Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiimmi sulianik suliarinninnermut atortagaata sivikillisinneqarnissaanut iliuusissanut pilersaarusiap assilineri, taannalu maanngaanniit Naalackersuisut Siulittaasuannut, Inatsisartut Ilaqutariinnut Ataatsimiititaliaannut aamma Ataatsimiititaliap siulittaasuannut 20. april 2008-mi nassiuuneqarsimavoq. Iliuusissanut pilersaarusiap tassani titarnermi allerpaami oqaatigineqarpoq paasisitsiniarnermik suliaqarnermut aamma nunap immikkoortukkuutaartumik kommunini isumaginninnermik ingerlatsivinni sulianik suliarinnittut atuartinneqarnissaannut atugassanik ilassutitut tapiissutinik qinnuteqartoqarsimasooq. - Eqqarsaatigineqarpoq atuartitsineq taanna cand. jur. Naja Joelsenimit taamatuttaaq Ataatsimiititaliamut siulittaasuusumit ingerlanneqassasoq. Atortussat ilassutitut aningaasaliissutissanik qinnuteqaatip suliarineqarneranut atugassatut tunngaviusinnaasut Naalackersuisut Siulittaasuata allattoqarfianut 29.02.2008-mi tunniunneqarput, taamanilu aningaasaqarnermut pisortaasumut nassiuuneqaratik - aamma Inuussutissarsiortermit il.il. Naalackersuisoqarfimmut ingerlateqqinneqaratik, tassami Naalackersuisoqarfimmi suliaqarfimmi allannqortitsineq kingusinnerusukku it ingerlanneqarmat, kisianni 1.2.2008-mit kingumoortumik atuutilersumik. Atortussat aprilip naanerani Inuussutissarsiortermit il.il. Naalackersuisoqarfimmut nassiuuteqqinneqarput, taassumalu ilassutissatut aningaasaliissutinik qinnuteqaat suliaralugulu nassiuusimavaa, qinnuteqaallu massakku Aqutsisoqarfiup ilisimatinneqarnera malillugu Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliamiippoq, aasaaneranili sulinnigiffeqannginnermi isummerfigineqarsimanani.

Pissutsit aningaasaliissutinut tunngasut pillugit paasisutissiissutigineqassaaq Siunnersuisoqatigiinnik Aalajangiisartunillu Aqutsisoqarfiup 2009-mi aningaasanut inatsisikkut aningaasaliissutit annertuumik qaffanneqarnissaannik qinnuteqaat Naammagittaalliuuteqartarfiup atorfinitsitsinissamut periarfissaanik nukittorsaaussaaq allattoqarfiullu ingerlataanut allatigut pitsanngorsaataasussaaq tunniussimagaa, taamaalilluni ilaatigut piffissaaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartoq annertuumik piviusorsiorumillu sivikillisinneqarsinnaaqqullugu. 2009-mi aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi takuneqarsinnaavoq 2008 eqqarsaatigalugu aningaasaliissutit 5,04 %-iinnarnik aningaasat nalikilliarfornerannuinaaq naapertuuttumik qaffanneqarsimasut. Taamaalilluni oqaatigineqarsinnaavoq piffissaaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartoq sivikillisinniarlugu sulisoqarnerup annertusaarneqarnissaa naalackersuinikkut piunnaassuqartoqanngitsoq.

Naammagittaalliuuteqartarfik ukioq manna tikillugu marloriarluni ataatsimiissimavoq, taakkunanilu suliata 50-it missaat aalajangiiffineqarsimallutik. Suliata 800-t missaat Naammagittaalliuuteqartarfiimmi massakku ingerlapput. Taamaalilluni suliata amerleriarsimapput, piffissarlu sulianik suliarinninnermut atorneqartartoq agguaqatigiissitsinnermi qaammatinik 24-nik sivisususeqarpoq.

Tusarniaanermut akissutit pillugit

Atortussani Aqutsisoqarfiup Naalakkersuisut Siulittaasuata siusinnerusukku pisortaqarfigisimasaanit Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata nuunneranut atatillugu tigusimasaani Naammagittaalliuuteqartarfik Nakkutilliisoqarfimmut Nunamut Namminermut Tunngasunut Allaffimmiittumut allakkatigut saaffiginnittoqartarsimangitsoq takuneqarsinnaavoq, tak. allaffeqarfiup pisortaata ...-p Inatsisartut Ombudsmandiannut allagai 7.1.2007-imeersut.

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup tusarniaanermut akissutaa 3.1..2007-imi ullulerneqarsimasooq eqqarsaatigalugu taanna piffissamut suliasaqarfiit allannqortinneqarnerat sioqullugu atuuttumut tunngasuuvooq, taamattaarlu ajornartorsiutinut pissutsit atuuttut tunngavigalugit Aqutsisoqarfiup akinissaanut atugassiissutinik atuinissaminik kissaatigisaqarfiginngisaanut tunngasuusut takuneqarsinnaalluni.

Naggasiutitut oqaatigineqassaaq massakku paasissutissiissutigineqartut malillugit Qitiusumik Allaffeqarfissuarmi taassumalu ataani aqutsisoqarfinni inatsisilerituunik amigaateqarnerujussuaq (50-init 25-it amigaataanerit), aningaasaliissutit piusut, ilaatigullu piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sivikillisinneqarnissaanut Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata nukittorsarneqarnissaanut naalakkersuinikkut aningaasaqarnikkullu suli piunassuseqannginneq isiginiarlugit ukiup affaani kingullermi allattoqarfiup Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmik siunissami sulinissaanut pitsaanngoriaatit ataani atsiortumut iluarisimaarnartorujussuurtut toqqissisimanartorujussuurtullu isikkoqarput."

Piffissap Isumaginninnermik Naammagittaalliuuteqartarfimmi sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sivikillisinneqarnissaanut iliussissanut pilersaarussiaq

Piffissamik sulianik suliarinninnermut atorneqartartumik sivikillisisineq arlalinnik qaffassisuteqartuni ingerlaavartumik sulinerussaaq. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmi allaffeqarfiup pisortaa ataaseq atorfinitsinneqarsimavoq, allaffeqarfiullu pisortaata suliasaasa ilaat ilaatigut tassaassaaq piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sivikillisinneqarnissaa.

Piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup siviisoorujussuuneranut pissutaasut arlaaliupput. Pissutsit ilaat piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup siviisoorujussuuneranut pissutaasut tassaapput:

- * Allagaatinik passusseriaatsit assigiinngitsorpassuupput, nalunaarsueriaatsillu pisoqalisimalutillu piffissaajarnartuullutik.
- * Sulianik suliarinninnermi ingerlaartitsisarnerit qitiutillugit isiginiarneqarsimangillat.
- * Naammagittaalliuuteqartarfimmi piffissami siviisuumi sulisut piukkunnartut amigaataajuarsimapput, tamatumalu Danmarkimi Ankestyrelsimi sulisunik atortariaqarsimaneq kinguneraa, tamatumalu nassatarisimallugu ilisimasat sorlaninngitsoortarnerat aqqissuussaanerullu a-taavartuunnginnera.

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

* Tamatuma saniatigut kommuninik suleqateqarneq inatsiseqartitsinikkullu innarlitsaaliineq eqqarsaatigalugu akunnattuunganissamut pissutissaqartitsisimavoq. Ilaatigut kommunit ingerlatsivii inatsisilerinikkut amigaateqartorujussuupput, ilaatigullu suliami allagaatit Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermini atugassai kingusinaartorujussuarmik tunniunneqartarlutik.

Taamaattumik Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmi siunissami makku qitiutilugit isiginiarneqarniarput:

1. Allagaatinik qarasaasiakkoortitsineq
2. Ingerlaartitsinerup pitsaanerpaaffissaminiitineqarnera
3. Sulisussarsiniarneq sulisunillu tigungminniinnarniarneq
4. Oqartussaasunik allanik suleqateqarneq

Taakkununga peqatigitillugu ingerlaartitsisoqassaaq, tassanilu allagaatinik qarasaasiakkoortitsisarneq (Captia 3.0) atorneqalissalluni. Sulianik suliarinninnermi ingerlaartitsisarnerit LEAN-imik periaaseqarnermi tunngaviit malillugit ingerlanneqassapput.

Kommunini sulisunut paasisitsiniaanermut atuartitsinermullu immikkut aningaasaliissutit qinnuteqaatigineqarsimapput. Sulisussarsiniarneq sulisunillu tigungminniinnarniarneq eqqarsaatigalugit pilersaarutaavoq siunissaq qaninnerusooq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit sakkortunerusunik iliuseqartoqassasoq. Sulisussarsiniarnermut pilersaarusiaq sulii suliarineqarsimanngilaq, aasaanerani sulinnngiffeqalinnginnermi piareersimanissaa naatsorsuutigineqarluni." (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Inatsisilerinermi pisortap Michael Mikkelsenip Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfik iliussissanut pilersaarusiaq qulaani issuarneqartoq aamma Naammagittaalliuuteqartarfiup Inatsisartut 2009-mi aningaasanut inatsisaata akuerineqarnerata kingornatigut atugassiissutitigut inissisimanera pillugit oqarasuaatikkut 16. januar 2009-mi tusarniaavigai.

Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfimmi sulisut pineqartut oqaatigaat Inatsisartut aningaasanut inatsisaanni Naammagittaalliuuteqartarfimmut atorfiit pingasut inuttalernerneqarsimasut amerlassusiliunneqarsimasut. Tassani aamma ilaavoq allaffeqarfiup pisortaatus atorfik, taassumalu massakkut suliaasaani suliat sulisilluni ajoqusernermut tunngasut aamma Naammagittaalliuuteqartarfiup allattuatus suliasat ilaatinneqartut.

Ukiumi matumani Naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasiata pitsanngorsarneqarnissaa immikkut eqqumaffigineqarniarpoq, matumani suliaasanik Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasuanut isumagisassanngortitsineq ilanngullugu eqqarsaatigalugu.

Inatsisilerinermi pisortap apequtaanut akissutitut oqaatigineqarpoq allakkatigut taasisarnerup annertunerusumik atorneqalernissaanik Ombudsmandip siusinnerusukkut inasuteqaataa taamaallaat killilimmik malinneqassagunartoq, tassami Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa aningaasalersueriaaseq pissutigalugu suleriaatsip taassuma killilersorneqarnissaa kissaatigimmassuk, taakkumi taamaallaat ataatsimiinnerni peqataanerminnut aningaasarsiaqartinneqarmata, sulianik piareersaanermut aningaasarsiaqartinneqaratik.

Piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnerminut atortagaa suliqaammatit 24-t tikillugit sivilissuseqarpoq, ukiulli ingerlanerani sivikillisinneqarnissaa naatsorsuutigineqarluni.

Tamakku tunngavigalugit imaattunik oqaaseqaateqarpunga:

“Piffissaq ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi nalinginnaasumik uuttueriaaseq malillugu sulianik suliarinninnermut atorneqartussaq

Suliani marlunni oqaaseqaatinni, tassalu oqaaseqaatinni 28. juni 2005-imeersumi aamma 4. oktober 2005-imeersumi, Naammagittaalliuuteqartarfimmu tusarniaaninni 16. juli 2007-imeersumi innersuussutigisanni, piffissaq oqartussaasut sulianik suliarinninnermut atortagaat eqqarsaatigalugu ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi ataatsimut piumasaqaataasut pillugit oqaaseqaateqarpunga.

Suliani taakkunani marlunni ingerlatsinermi ileqqorissaarnerup allaaserineqarnera Naalackersuisut Inatsisileriffiata suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit pillugu ilitsersuusaaani december 1994-imeersumi imm. 199-imiittoq aamma imm. 204-miittoq innersuussutigaaakka, taakkulu issuaqqinnissaannut pissutissaqarlunga isumaqarpunga:

“199. Suliassat tamarmik pisortat ingerlatsiviiniit suliarineqartut soorunami sapinngisamik pisariitsumik, sukkasuumik aningaasartuutaavallaanngitsumillu suliarineqartarnissaannik piumasaqaat pingaartumik atuuppoq suliasanut inuit ataasiakkaat imaluunniit namminer-sorlutik ingerlatseqatigiiffiit, suliffeqarfut, peqatigiiffiit il.il. attuumassuteqarfisaanni.

[...]

204. Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsit suliassat qanoq sivilissutigisumik suliarineqartarnissaat pillugu nalinginnaasumik aalajangersagartaqanngilaq. Tamatumunnga ilaati-gut suliassat pisortat ingerlatsiviiniit suliarineqartartut assigiinneqimmata assigiinneqisu-nillu annertussuseqartarlutik, taamaattumik inatsisikkut pisortat ingerlatsiviini qanoq sivilis-tigisumik suliarineqartarnissaasa aalajangersimasumik maleruagassiornissaat ajornarluin-nartussaalluni, tassa eqqartuussivinni ajornarpallaanngitsumik atortinniarneqarsinnaasu-nik.

Kisiannili Folketingip Ombudsmandiata oqaaseqaatigisartagai tunngavigalugit nalingin-naasumik ingerlatsinnermut ileqqut kusanartut malinniarneqarnissaanni suliassat qanoq si-visutigisumik suliarineqartarnissaat pillugu tunngaviigineqarsinnaasumik suliassat suliarineqartarnissaasa aaqqissugaasarnissaat pillugu maleruagassaqartitsisoqarpoq, matuma

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

ataani suliamut tunngassuteqartup suliap qanoq sivisutigisumik suliarineqassangatinneqarneranik ilisimatinneqartarnissaa pillugu.

Ombudsmandip aammattaq aalajangikkat ilaanni tikkuaavigisarsimavaa suliat sivisuumik aalajangiivigineqaratik uninngatinneqartarnissaat pinaveersaarniarlugu kiisalu puigortoorneqarlutik aalajangiivigineqanngitsoortarnissaat pinaveersaarniarlugu oqartussaasut naammattunik atorsinnaalluurtunik suliat uterfigineqagittarnissaannut allattuiffiliortarnissaat."

Malugaara suliat ilaat eqqarsaatigalugit piffissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnermut atortagaa qaammatit 24-t tikillugit sivisussuseqarsinnaasartog, sulianili pinngitsaaliinikkut meeqqanik inissiinnermut tunngasuni piffissaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartog sivikinnerungaatsiarluni, ilisimavaralu Naalakkersuisut Siulittaasuata Inatsisartuni ilaasortap Lene Knüppelip § 36 tunngavigalugu apeqqutaanut akissummini 10. september 2007-imeersumi oqaatigigaa suliani taaneqartuni kingullerni piffissaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartog qaammatinik marlunnik-pingasunik sivisussuseqartartog.

Naalakkersuisut Siulittaasuata akissummi tassani oqaatigaa suliap suussusia apeqqutaatillugu piffissaq suliamik suliarinninnermut atorneqartog qaammatit 1-6-it akornanni sivisussuseqartog innuttaasunit akuerineqarsinnaasutut isigineqartariaqartog.

Ataatsimut tunngaviup ilitsersuummi imm. 199-mi issuarneqartup oqaatigaa piffissaq suliamik suliarinninnermut atorneqartog innuttaasut aalajangiisoqarnissaanik pisariaqartitsinerat qitiutillugu piareersarneqartassasoq.

Isiginiagassaq taanna pillugu uanga paasinninnera imaappoq ingerlatsiveqarfinni innuttaasut naammagittaalliuutaannik aalajangiinernillu innuttaasut naammagittaalliutigisaannik pingaarnertut suliaqartartuni immikkut pingaaruteqartuusariaqartog.

Taamaattumik uanga pingaarnerusutigut paasinninnera unaavoq suliani isumaginninnermut tunngasut pillugit naammagittaalliuutini piffissaq sulianik suliarinninnermut atorneqartog qaammatit 24-t tikillugit sivisussusilik akuerineqarsinnaanngitsoq, taamaalillungalu Naalakkersuisut Siulittaasuata Inatsisartuni ilaasortamut Lene Knüppelimut akissummini apeqqummik taassuminnga naliliinera ilalersinnaavara.

Tamanna aallaavigalugu piffissamut sulianik suliarinninnermut atorneqartartumut taama sivisutigisumik pissutaasunik Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaaninnut akissummini nassuiarsimasaanik piffissarlu sulianik suliarinninnermut atorneqartartog sivikillisinniarlugu suliniutinik aallartinneqarsimasunik naliliivunga, tamatumungalu peqatigitillugu inassuteqaatigalugu pissutaasunik naliliinikka suliat isumaginninnermut tunngasut pillugit naammagittaalliuutini piffissaq sulianik suliarinninnermut atorneqartartog suli sivikinnerusunngortinniarlugu amerlanerusunik suliniu-

teqarnissamut pissutissaqalersitsinersut Naammagittaalliuuteqartarfiup Naalakkersuisullu nalilissagaat.

Piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup sivilissusianut pissutaasut

Malugaara piffissap sulianik suliarinninnermut atorneqartartup Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmit sivikillisinneqarsinnaannginneranut Naammagittaalliuuteqartarfiup paasissutissiissutai malillugit pissutaanerpaasut makkuusut:

- Naammagittaalliuutit amerliartornerat, Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiani sulisut tamatumunnga naapertuuttumik amerlineqanngitsut,
- sulianik naammagittaalliuutinut tunngasunik paasissutissartalersuinerup ajornaku-soornera
- naammagittaalliortarneq pillugu malittarisassat erseqqarlunnerat,
- isumaginninnermi, pingaartumik innarluutilinnut tunngasuni, tunniunneqartartut annertussusiisa naalakkersuinikkut isummerfigineqannginnerat,
- Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinneriaasia.

Oqaatigaara Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaanermut akissutaa 20. august 2008-meersoq imatut paasigiga Kalaallit Nunaanni Kommuninik Nakkutilliisoqarfimmit aamma Isumaginninnermut Pisortaqaarfimmit tapersorsorneqannginnikkut ajornartorsiutit atuukkunnaarsimasut.

Pissutsit taaneqartut pillugit oqaaseqaatikka Naammagittaalliuuteqartarfimmuinaanngitsoq sammititaapput, aammali Naalakkersuisunut isumaginninnermut tunngasuni pisinnaatitaaneq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut isumagisassanngortinneqarsimanngippat qitiusumik aqutsinnermi oqartussaasunut sammititaallutik. Tamatumunnga peqatigitillugu Naalakkersuisut Naammagittaalliuuteqartarfimmut, allatseqarfeqartinneqarneranut suleriaasianullu aningaasanut inatsimmi aningaasaliissutissatut siunnersuutinik saqqummiussinissaq akisussaaffigaat, taamaattumillu Naalakkersuisut Siulittaasuat apeqqutinik taakkuninnga uanga paasininninnik allakkatigut allatigut allakkat ukua assilinerannik ilaqartinneqartutigit ili-simatippara.

Pissutaasut ataasiakkat pillugit tamatuma kingornatigut imaattunik oqaaseqaateqarpunga:

1. Sulisut qassiusussaanerannik aalajangersakkap suliata amerlassusiannut naleqqus-sarneqarnera

Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaanermut akissummini 20. august 2007-imeersumi manna innersuussutigaa, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasuata Naalakkersuisut Allattoqarfianni pisortanik 30. marts 2007-imi ataatsimeeqateqarnermini malugeqqullugu oqaatigisimagaa inatsisilerituunik ikinnerpaamik pingasunik sulisoqarnissaq pisariaqartoq, piffissamilu aalajangersimasumi Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata sulisumik suli ataatsimik sulisoqartariaqarnissaa aamma

pisariaqartoq. Naammagittaalliuuteqartarfiup aamma oqaatigaa ataatsimiiqqeq taanna tigussaasutigut suliniutinik malitseqartinneqarsimanngitsoq.

Inatsisartut 2008-mi 2009-milu aningaasanut inatsisaanni takuneqarsinnaavoq Naammagitaalliuuteqartarfiup allattoqarfia pingasunik sulisoqartussatut aalajangersarneqarsimasoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaanermut akissutaani kingullermi 20. august 2008-meersumi aamma Inatsisartut 2009-mi aningaasanut inatsisaanni oqaatigineqarpoq inatsisilerituutut atorfiit pingasut tamarmik 1. januar 2009-mi inuttaqartut, taakkualu saniatigut allattoqarfimmi allaffeqarfiup pisortaa sulisorineqarpoq, taamaattorli allaffeqarfiup pisortaa Sulisilluni Ajoqusersinnaanermut Sillimmasiisarfiimmut aamma pisortaalluni.

Tamakku tunngavigalugit isumaqarpunga Naammagittaalliuuteqartarfiup sulisunik massakkut atuineranik isornartorsiuillunga oqaaseqaateqarsinnaananga.

Siusinnerusukkulli pisut ingerlasimanerisa Naammagittaalliuuteqartarfiimmi sulisut qassiussusissaannik aamma aningaasaliissutinik tulleriiarineq pillugu apeqqutit pillugit arlalinnik tunngaviusutigut oqaaseqaatinik saqqummiussinissannut pissutissaqalersippaannga.

Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 9-mi, 30. oktober 1998-imeersumi § 8, imm. 4-kkut aalajangersarneqarpoq Naalackersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiimmut allattoqarfeqarnikkut ikiuutissasut. Aalajangersagaq taanna isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 11-mi, 12. november 2001-imeersumi § 9, imm. 4-kkut allannguuteqartinnagu ingerlateqqinneqarpoq.

Malittarisassaq taamani atuuttoq massakkullu atuuttoq piareersarlugu suliani takuneqarsinnaanngilaq Naalackersuisut tunaartarisassat suut malillugit pisussaaffimmik taassuminnga eqortitsissanersut.

Tamatumunnga peqatigitillugu pineqartoq tassaavoq 2008-mi 2009-milu Inatsisartut aningaasanut inatsisaanni Naammagittaalliuuteqartarfiimmut ataatsimoortumik aningaasaliissuteqartoqarsimanera, aningaasaliissutillu taakku akissarsianut ataatsiminnernullu aningaasartuutitut matussutaasussaanelat, sulisullu amerlanerpaaffissaattut inatsisilerituutut atorfiit Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfianut atati-taanelat.

Aningaasaliissuteqariaaseq taanna takuinnarlugu Naalackersuisut Isumaginninnermilu Naammagittaalliuuteqartarfiup akornanni suliassanik agguataarinermut isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni tunngavigineqartumut naapertuuppallaarsorinannngilaq.

Inatsisartut peqqussutaatigut taaneqartukku kingullikkut allattoqarfeqartitsineq Naalackersuisoqarfiimmut inissinneqarsimavoq, Naalackersuisulli Naammagittaalliuute-

qartarfiup sulianik suliarinninnerani Naammagittaalliuuteqartarfimmuq peqqusissuteqarsinnaatitaassanngitsut naatsorsuutigineqarluni.

Allatut oqaatigalugu oqartoqarsinnaavoq Naalakkersuisut aningaasaliissutit ilaannut Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfianut tunngasunut akisussaasuusut, Naammagittaalliuuteqartarfilli aningaasaliissutit sinnerinut nammineq akisussaasuulluni, Naalakkersuisut Naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasianik aalajangersaasartuunerat eqqaassanngikkaanni.

Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat missingersuutaat pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 8-mi, 29. oktober 1999-imeersumi § 8-kkut aalajangersarneqarpoq aningaasanut inatsisissatut siunnersuut Naalakkersuisut saqqummiutissagaat.

Naammagittaalliuuteqartarfiup atugassiissutaasunik atuinera taamaallutik Naalakkersuisut taamaallaat 1) aningaasanut inatsimmi Naammagittaalliuuteqartarfimmuq aningaasaliissutissatut siunnersuutip saqqummiuneqarnerani, 2) Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfianut aningaasaliissutinik atuinermi aamma 3) Naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasissaanik aalajangersaanermi isummerfigisinnaavaat, Naammagittaalliuuteqartarfiulli aningaasanik atuinera Naammagittaalliuuteqartarfiup nammineq ataaniilluni.

Tamanna tunngavigalugu manna ajornartorsiutissaqarnarsorinarpoq, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfimmuq aningaasaliissutinik ataatsimoortunik oqartussaasunit pingaarnerusutigut aqunneqanngitsunik atorneqartussanik aalajangersaasoqartarnera.

Massakkut aningaasaliissutit amerlassusiat eqqarsaatigalugu malugaara Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfiup tusarniaanermut akissummini 20. august 2008-meersumi oqaatigigaa aningaasaliissutit 2008-mit 2009-mut amerlissutaat taamaallaat aningaasat nalikilliarthonerannut matussutaasinnaasut, sulisunillu amerlilerinissamut inissaqartitsinatik.

Aningaasaliissutit katitigaanerat qulaani allaaserisara isiginiarlugu Naammagittaalliuuteqartarfik nammineerluni atorfinitsitsinnaanersoq erseqqarlussorinarpoq.

Tamatumunnga ataneqartillugu isumaqarpunga matuma tikkuarnissaanut pissutisaqarlunga, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata tusarniaanermut akissummini 20. august 2007-imeersumi oqaatigigaa Naammagittaalliuuteqartarfik Namminersornerullutik Oqartussat qitiusumik nutserisoqarfiannik atuinissaminut inner-suussaasoq, tamannalu immi sulianik suliarinninnermi kinguaattoornernik nasataqartartoq.

Uanga paasinneqqaarnera unaavoq Naammagittaalliuuteqartarfiup Namminersornerullutik Oqartussat qitiusumik nutserisoqarfiup avataatigut nutserisunik ikiortissarsiorsinnaanera mattunneqarsimasoq inatsisiliornikkut erseqqissumik tunngavissaqanngitsaq. Naammagittaalliuuteqartarfiup suliamigut Naalakkersuisunut attuumas-

suteqartuunnginnera isiginiarlugu uanga paasinninnera unaavoq taamatut killilii-soqassappat inatsisitigut tunngavissaqarnissaq piumasqaataasoq.

Naammagittaalliuuteqartarfilli nutserisunik taamatut avataanit ikiortissarsiussappat tamatumunnga aningaasartuutit aningaasaliissutitigut matussutissaqartinneqarnissaat piumasqaataavoq.

Ataatsimut isiginnillunga isumaqarpunga matuma isumaliutersuutiginnissaanut tunngavissaqarsinnaasoq, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfiup aningaasanut inatsimmi aningaasaliiffigineqarnissamik pisariaqartitsinera erseqqinnerusumik naatsorsorneqarsinnaanersoq, Naalakkersuisut Naammagittaalliuuteqartarfiup sulineranut aningaasartuutaasa aningaasartuutinit Naammagittaalliuuteqartarfiup nammineq atuqaanit erseqqinnerusumik immikkoortinneqarnissaat siunertaralugu.

Aammattaaq allattoqarfegarnermut atugassiissutit suut Naammagittaalliuuteqartarfimmut atugassanngortinneqarsimanerannik apeqqummut atatillugu immikkut ittumik ajornartorsiuteqarpoq²⁵.

Tamatumunnga atatillugu Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfiup tusarniaanermut akissummini 20. august 2008-meersumi allaffeqarfiup pisortaanik Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfianut aamma Sulisilluni Ajoqusersinnaanermut Sillimmasiisarfirmut akisussaasuusumik atorfinitsitsisoqarsimaneramik innersuussuteqarnera innersuussutigaa.

Taamatut ilusiliineq ajornartorsiutinik aamma nassataqarsinnaavoq, tassami allaffeqarfiup pisortaata suliassanik pineqartunik tulleriinnilersuisuunissaa Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfiup suliassarinnimgimagu, allattoqarfiulli pisortaa marlunnik imminnut attuumassuteqanngitsunik qullersaqarluni, tamarmik allattoqarfiup pisortaanik taassuminnga peqqusisinnaasunik sullisseqqullugu.

Isumaginninnermut tunngasuni naammagittaalliuutinik suliarinninnerup Naammagittaalliuuteqartarfimmut suliassanngortinneqarsimanera isiginiarlugu uanga paasinninnera unaavoq sulisut qanoq amerlassusiligaasut Naammagittaalliuuteqartarfimmit sulisorineqarsinnaanerisa qularutigineqarsinnaajunnaarsinneqarnissaat isumagisallugu Naalakkersuisut pisussaaffeqartut.

2. Sulianik naammagittaalliuutinut tunngasunik paasissutissartalersuinerup ajornakusoornera

Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata tusarniaanermut akissummini 20. august 2007-meersumi oqaatigaa suliat kommuninit tiguneqaraangamik amerlasuutit pitsaanngitsumik paasissutissartalersugaasartut.

Oqaatigaara inatsisini allanik aalajangersaasoqarsimanngimmat Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik misiliinera tassaasoq suliami pissusiviusunik, inatsiseqar-

25) Qitiusumik allaffeqarfissuup aaqqissuussaanerata allannortiterneqarneranik misissuinnut, Naalakkersuisut Siuiltaasuata tusarniaaninnut 24. oktober 2008-mi akissuteqarfigisaanut, atatillugu pisinnaatitaanermik Naammagittaalliuuteqartarfiup aamma Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfiup akornanni agguataarineq naliliffiginiarpara.

titsinikkut atuuttunik suliamilu pissusiviusunik inatsiseqartitsinikkut naliliinernik sukumiisumik misiliineq.

Tamatuma manna nassataraa, tassalu oqartussaasup alliunerusup sulianik paasissutissartalersuina Naammagittaalliuuteqartarfiup taamaallaat qaqutiginnaq tunngaviutissinnaagaa.

Taamaaliortoqassappat pissusiviusut assortuussutigineqannginnerat, suliami naammagittaalliummut tunngasumi pissutsinik nutaanik ilanngussisoqarsimannginnera, inatsiseqartitsinikkullu tunngavik Naammagittaalliuuteqartarfiup suliamut tunngasuteqartutut isigisaa eqqarsaatigalugu oqartussaasup alliunerusup suliami naammattumik paasissutissartalersuisimanissaa tunngaviusariaqarpoq. Naammagittaalliuuteqartarfik qanorluunniit pisoqaraluarpat ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi misissuisussaannermit qilersugaavoq²⁶.

Naammagittaalliuuteqartarfik paasissutissanik sukumiisuunngitsunik oqartussaasumit alliunerusumit tigusaqaruni paasissutissat pisariaqartut pissarsiariniarlugit pisariaqartunik iliuuseqartariaqarpoq.

Kommunit Namminersornerullutillu Oqartussat paasissutissanik Naammagittaalliuuteqartarfimmu nalunaaruteqarnissaminut pisussaaffeqarnerat isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissussaanageralu pillugit Inatsisartut peqqussutaatigut aalajangersarneqarsimanngilaq, tassaallunili suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 32-p nassatarisaa, Naammagittaalliuuteqartarfiup suliani isumaginninnermut tunngasuni kommunini Namminersornerullutillu Oqartussani oqartussaasut suliani oqartussaasutut siullertut aalajangiisimasut eqqarsaatigalugit oqartussaasutut qulliunerusutut inissisimasup pineqarneranik ilaqlarluni²⁷.

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsimmi § 32 imaattunik oqaasertaqarpoq:

"§ 32. Ingerlatsinermut oqartussaasut paasissutissamik ingerlatitseqqinnissamut pisinnaati-taappata oqartussaasut ingerlatsinermut oqartussaasut allat qinnuteqarneratigut paasissutissaq ingerlateqqissavaat oqartussaasut taakkua sulinerannut imaluunniit aalajangigassaannut annertuumik pingaaruteqarpat.

Imm. 2. Imm. 1-imili aalajangersagaq atorneqassanngilaq ingerlatitseqqinnissap oqartussaasut suliaqarnerulersissappagit oqartussaasut allat taakkua paasissutissanik piumallutik soqutigisaanniit naleqarnerujussuarmik."

Oqartussaasup alliunerusup pisussaaffeqarnerata taassuma manna siullertut nassataraa, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfiup oqartussaasoq alliunerusoq akissuteqaqqullugu nukingisaartariaqaraa, tamannalu angusaqarfiunngippat paasissutissat

26) Hans Gammeltoft-Hansen allallu, "Forvaltningsret", aappassaaniq naqitertitaq, 2002, qupperneq 1000 Danmarkimi Ombudsmandeqarnermik periaatsimut innersuussisoq.

27) John Vogter, "Forvaltningsloven med kommentarer", 1999, qupperneq 579, ingerlatsineq pillugu § 31 suliassat suliarineqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni § 32-p assinga pillugu

pinngitsaaliinikkut pineqaatissiissutitigulluunniit pissarsiarineqarsinnaanersut Naammagittaalliuuteqartarfiup isumaliutersuutigisariaqarjaa.

Pinngitsaaliiniarluni akiliisitsissutit kommunit eqqarsaatigalugit paasissutissartaler-suinermi periaatsinut taaneqartunut kingullernut imaaliallaannaq ilaapput, tak. kom-munit aqunneqarnerat pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 14-imi, 5. december 2008-meersumi § 69.

Tassani aamma ilaavoq sulianik isumaginninnermut tunngasunik suliarinninnermi su-miginnaaneq pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 30-mi²⁸ suliamut atatillugu sumi-ginnaaneq pillugu aalajangersakkamik imaqartumi pineqartunut ilaatinneqarpoq, tak. isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peq-qussutaanni nr. 11-mi, 12. november 2001-imeersumi § 14, imaattunik oqaasertaqar-toq:

"§ 14. Kinaluunniit isumaginninnermi suliat aqunneqarnerini peqataasoq pisortanik sullissi-tilluni suliffeqartillunilluunniit pinerluttulerinnermi inatsimmi pinerluutit pillugit malittarisas-sat malillugit akisussaaffeqarpoq suliffik qinigaanikkut pigaluarpalluunniit."

Kommunimi Namminersornerullutilluunniit Oqartussani oqartussaasup paasissutis-sanik pisariaqartunik Naammagittaalliuuteqartarfimmuut nalunaaruteqannginnerata tamanna tunngavigalugu Naammagittaalliuuteqartarfiup suliamik unitsitsigallarnera Naammagittaalliuuteqartarfiulluunniit suliamik paasissutissat amigartut tunngavi-galugit suliarinninnera naapertuilluartunngortissinnaanngilaa.

3. Naammagittaalliortarneq pillugu malittarisassat kommunillu naammagittaallior-nissamut periarfissaat erseqqarluttut

Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata tusarniaanermut akissummini 20. august 2007-imeersumi oqaatigaa Naammagittaalliuuteqartarfik ilaatigut naamma-gittaalliortarneq pillugu malittarisassanit erseqqarluttunit ilaatigullu malittarisassa-nit nammagassanik Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu akornanni aggua-tarineq pillugu naammagittaalliorsinnaanerannik qulakkeerisunit nanertugaasoq.

Naammagittaalliortarneq pillugu malittarisassat erseqqarluttut pillugit apeqqut eqqarsaatigalugu oqaatigaara Inatsisartut inatsisissaattut aamma Inatsisartut peq-qussutissaattut Naalakkersuisut siunnersuutaat soorunalimi imatut suliarineqassasut ingerlatsiviup aalajangiinerisa naammagittaalliuutigineqarsinnaanerata nalornissuti-gineqarsinnaajunnaarsillugu.

Isumaginninneq pillugu inatsiseqartitsinermi ingerlatsinermut tunngasut iluanni isu-maginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqus-sutaanni nr. 11-mi, 12 november 2001-imeersumi § 8, imm. 1-ikkut aalajangersarne-qarpoq isumaginninneq pillugu malittarisassat tunngavigalugit aalajangiinerit Isuma-

28) Ilaatigut suliamut atatillugu inatsisinik unioqqutitsinani peqqusissummik malinninnginneq pineqartunut i-laatinneqarpoq

ginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmum naammagittaalliuutigineqarsinnaasut.

Tamatuma Naammagittaalliuuteqartarfimmum oqartussaasutut qulliunerusumut naammagittaalliornissamut periarfissaqarnera imaaliiallaannaq nassataraa, inatsisigitigut malittarisassat kingusinnerusukkut takkuttut oqartussaasumut qulliunerusumut naammagittaalliornissamut periarfissaq taanna mattutinnigippassuk.

Uanga paasinninnera unaavoq Naammagittaalliuuteqartarfik naammagittaalliornissamut periarfissami erseqqarluttoqarnera malugiguniuk ingerlatsinnermi akisussaaffimminut ilagitillugu Naalakkersuisunut saaffiginnittariaqartoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup erseqqarluttup qulaajarneqarnissaata tungaanut erseqqarluttoq pineqartoq qanoq paasinninnissamik nassuiaanermi tunngaviit nalinginnaasut atorlugit qulaajarniartariaqarpaa, taamatuttaarlu isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanageralu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 11-mi, 12. november 2001-imeersumi § 10, imm. 2-mi oqaaseqatigiit aappaasigut aalajangersarneqarluni tunngaviummik aalajangiinerit Naammagittaalliuuteqartarfiup tamanut nalunaarutigisassagai.

Kommunit naammagittaalliornissamut periarfissaqarnerat eqqarsaatigalugu oqaatigaara naammagittaalliornissamut periarfissaq taanna kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissamut pisussaaffii pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 2-mi, 12. juni 1995-imeersumi § 19, imm. 1-imik tunngaveqarpoq:

"§ 19. Apeqqutit kommunit akunnerminni akiliiffigeqatigiittarnissaannut tunngasut Isumaginninnermut Naalakkersuisumut allaffikkoortumik inaarutaasumik aalajangiiffigisassanngorlugit saqqummiunneqarsinnaapput Kommunit kiisalu Isumaginninnermut Pisortaqarfik suliaasat akunnerminni akiliiffigeqatigiinnissamut pisussaaffiit pillugit aalajangikkanik Isumaginninnermut tunngasunut Naammagittaalliuuteqartarfimmum suliaasannortitsisinnaapput."

Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummi aalajangersagaq taanna pillugu oqaaseqaatinit makku erserput:

"Imm. 1-imi oqaaseqaatigiit aappaat aalajangersakkatut nutaajupput, taakkulu akiliinissamut kommunip ataatsip arlallilluunniit aamma Isumaginninnermut Pisortaqarfiup akornanni pisussaaffiit isumaqatigiinnigissutigineqartillugit suliami peqataasinnaassuseqannginnerup pilertannginnissaa qulakkeerniarlugu ikkunneqarsimapput. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik oqartussaasutut illua'tungeriit taakkua akornanni akiliiffigeqatigiinnissamut pisussaaffinnik aalajangiinerit pillugit naammagittaalliuutinik suliarinninnissamut naleqqunnerpaasutut nalilerneqarpoq." (Atorfeqarfimmi nutsigaavoq)

Tamanna isumaginninnermut tunngasut siulersorneqarnerat aqqissuunneqarnerallu pillugit Inatsisartut peqqussutaat siulleg, Inatsisartut peqqussutaat nr. 8, 10. oktober 1979-imeersoq, piareersarlugu suliani isumaginninnermi naammagittaalliuuteqartarfimmik pilersitsinerup peqqussutinut aqutsinikkut oqartussaanagerup nakkutilliinermilu

oqartussaanerup avissaartisimaneqarnissaasa qulakkeerneqarnissaannik siunertaqarnerata takuneqarsinnaaneranut ataneqartinneqartariaqarpoq²⁹.

Taamaalilluni pineqartoq tassaavoq kommunit naammagittaalliornissamut periarfissaata atulersinneqartup Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmik pilersitsinermi siunersuummi isiginiagassanik taakkuusunik tunngaveqannginnera.

Taamaattumik kommunit suliani isumaginninnermut tunngasuni naammagittaalliorsinnaatitaassasut Inatsisartut siunertarisimagaat ilimagineqarsinnaanngilaq.

Kommunit naammagittaalliornissamut periarfissaat atulersinneqartoq naleqquttuunersoq apeqquataavoq naalakkersuinnermut tunngasoq, taassumalu isummerfiginnissaa uanga suliassama avataanniippoq, taamaattorli uanga paasinninnera unaavoq Naammagittaalliuuteqartarfik qitiusumik allaffeqarfissuarmi naammagittaalliuuteqartarfittut pissutsinik Naalakkersuisunut maluginneqqusinissaminut pisussaaffeqartoq, isumaqaruni naammagittaalliornissamut periarfissaq taanna naleqquttuunngitsog. Tamanna Naammagittaalliuuteqartarfik inatsisissatut siunnersuut pillugu tusarniaavigineqarsimanersoq apeqquataatinnagu atuuppoq.

4. Isumaginninnermi, pingaartumik innarluutilinnut tunngasuni, tunniunneqartartut annertussusiisa naalakkersuinikkut isummerfigineqannginnerat

Aallaaviusog unaavoq isumaginninnermi tunniuttakkat annertussusiannik isummerfiginnineq inatsisiliornikkut pisariaqartoq, inatsisikkut toqqaannartumik imaluunniit Naalakkersuisut kiffartuussinerup qaffasissusissaanik aalajangersaasinnaasunngorlugit inatsimmi piginnaatinneqarnerisigut.

Uanga paasinninnera unaavoq Inatsisartut Naammagittaalliuuteqartarfik inatsisiliornerup avataatigut peqqusinnaanngikkaat piginnaatitaanerinik inatsiseqartitsinerup atuuttup iluani qanoq iliorluni atortitsissanersoq.

Tamanna pingaartumik matuminnga pissuteqarpoq, tassalu Inatsisartut aalajangiinerrisa isummaminnillu saqqummiussinerisa Naalakkersuisunut isumaginninnermut tunngasuni ministeritut akisussaaffimmik tiggumminnittunut sammitinneqarnerinik. Inatsisartut Naalakkersuisunik nakkutilliinerat pisunut Naalakkersuisut Naalakkersuisumullu ilaasortat aqutsinnermut piginnaatitaanngiffiinut sunniuteqarsinnaanngilaq³⁰.

Naammagittaalliuuteqartarfiup tusarniaanermut akissutaa 20. august 2007-imeersoq tamanna aallaavigalugu imatut paasivara ajornartorsiut pingaartumik matumunnga tunngatinneqarsinnaasoq, tassalu Naalakkersuisut inatsisitigut tunngavissaqaratik nalunaarummi malittarisassanik kiffartuussinerup qaffasissusianik aalajangersaaviginittunik aalajangersaasimanerannut, malittarisassallu taakku allanngortinneqarsimanngitsut atorunnaarsinneqarsimanngitsulluunniit, naak Naammagittaalliuute-

29) Landstingip oqaloqatigiissutai, ukiakkut 1979, bilag

30) Bent Christensen, "Forvaltningens ret, Opgaver/Hjemmel/Organisation", "aappassaanik naqitertitaq, 1997, qupperneq 335

qartarfik periaatsimini naliliisimagaluartoq malittarisassat taakku inatsisitigut pisariaqartumik tunngavissaqanngitsut (tunngavissaarussimasut).

Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup tusarniaanermut akissummini oqaatigaa inatsisitigut tunngavigisat amigaataasut Naammagittaalliuuteqartarfiup tikkuarsimasai malitseqartitsivigineqanngitsut oqarninni isumaqatiginanga.

Allaffissornermi aqutsinikkut malittarisassat inatsisitigut tunngavimmik amigaateqarnerannik Naammagittaalliuuteqartarfiup aalajangiinerinik Naalakkersuisut isummerfigisimannigisaannik ilumut peqarneranik erseqqinnerusumik uanga misissuinissara misissuinnermut matumunnga killissarititaasut avataanniippoq.

Taamaallat matuma ataatsimut oqaatiginissaanut pissutissaqarlunga isumaqarpunga, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfimmut pisariaqanngitsumik naammagittaalliuutit pinngitsoortinneqarnissaat eqqarsaatigalugu inatsisitigut tunngavittut amigaataasut Naammagittaalliuuteqartarfimmit malugineqartut Naalakkersuisunit ingerlaavartumik isummerfigineqartarnissaat pingaaruteqartuusooq.

Tamatumunnga ataneqartillugu aammattaaq oqaatigaara suliani naammagittaalliuut oqartussaasup alliunerusup inatsiseqartitsinermik atuineranut taamaallat tunngasuni (taamalu suliami pissusiviusut nalornissutigineqarfigisimannigisaanni), Naammagittaalliuuteqartarfiullu suliasaqarfimmi tassani inatsiseqartitsinikkut atuuttunik isummerfiginniffigereersimasaani suliat taamaattut suliat paasissutissartalersorneqarnissaannik pisariaqartitsinerup annikinnera pissutigalugu pilertukannersumik aalajangiivigineqarsinnaasariaqartut.

5. Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinneriaasia

Naammagittaalliuuteqarfiup tusarniaanermut akissutaani 20. august 2007-meersumi Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata sulianik Naammagittaalliuuteqartarfiup ataatsimiinnissaanut piareersaasarnera nukinnik atuinissamik piumasaqaateqarfiusutut erseqqissarneqarpoq.

Tamatuma saniatigut iliussissanut pilersaarusiamit 20. april 2008-meersumit Aalajangiisartunik Siunnersuisoqatigiinnillu Aqutsisoqarfiup tusarniaanermut akissummut 20. august 2008-meersumut ilanngullugu nassiussaaniit erserpoq "sulianik suliarinnermi periaatsit" naammattumik aallunneqartarsimannigitsut.

Tamanna Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata inatsisilerinnermi pisortamut Michael Mikkelsenimut oqarasuaatikkut 16. januar 2009-mi oqaaseqaammini itisilerlugu oqarpoq Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasuanut isumagisassannigortitsisinnaanermut periarfissaq isiginiarneqarniarartoq, Naammagittaalliuuteqarfiulli allakkatigut taasisarneq akerleralugu oqarluni, Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaanut aningaasarsisiteriaaseq atuuttoq eqqarsaatigalugu.

Uanga paasinninnera unaavoq Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinneriaasia immikkoortillugu naliliiffigineqarsinnaanngitsoq.

Uanga paasinninnera malillugu manna aamma pisariaqarpoq, tassalu sulianik suliarinneriaatsip Naammagittaalliuuteqartarfimmik ilusilersuinnermut, isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaanageralu pillugit Inatsisartut inatsisaanni aalajangersarneqarsimasumut ataneqartillugu naliliiffigineqarnissaa pisariaqartoq, tassa-

mi sulianik suliarinneriaaseq aaqqissuussaanerullu ilusaa imminnut ataqatigiinneqarluinnarmata. Ataqatigiinneqarneq taanna pillugu tulliuuttuni erseqqinnerusumik nassuiaateqarpunga.

Ajornartorsiut sulianik piareersaanermut tunngasoq eqqarsaatigalugu isumaqarpunga manna nalorninartuusooq, tassalu piffissap Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnerminut atortagaata ilaa Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfia aaqqissuussaanermit Naammagittaalliuuteqartarfiup ataani inissinneqanngippat imaluunniit sulianik piareersaasarneq Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasuata tigungnippagu sivikillisinneqarsinnaanersoq.

Tamanna matumunnga ataneqarpoq, tassalu Naammagittaalliuuteqartarfik tassaasoq suliaq aalajangiiffiqineqassappat paasissutissat suut pisariaqarnerannik aalajangiisartooq. Naammagittaalliuuteqartarfiulli allattoqarfia ingerlatsiviup Naalakkersuisut aaqqissuussaanermit pissaaneqarfia atuuiffiaata ilagaa. Kingunerisaa tassaasinnaavoq aporaanneq. Naammagittaalliuuteqartarfik - annertussuseqartitsinikkut pitsaassuseqartitsinikkullu - Naalakkersuisut akueriumanngisannik allattoqartitsinikkut piumasaqaateqassasoq eqqarsaatigineqarsinnaavoq. Aporaannerup - sakkortunerpaaffimmini - Naammagittaalliuuteqartarfiup piareersaaneq isummani malillugu naammattumik pitsaassuseqalinngippat aalajangiiumanngissinnaavoq, Naammagittaalliuuteqartarfiulli Naalakkersuisut allattoqarfimmuut aaqqissuussaannikkut pissaanermik tigungminnittut pinngitsaalisinnaanngilai³¹. Aporaanneq taamaattoq ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsineq aallaavigalugu aaqqinneqarsinnaanngilaaq, naalakkersuinikkulli aaqqinneqartariaqarluni.

Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasuanut isumagisassanngortitsisinnaanermit periarfissaq Naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasiani Naalakkersuisut aalajangersagaanni takuneqarsinnaasariaqarpoq³².

Periarfissarli taanna inatsiseqartitsinikkut killissaqartinneqarpoq.

Siullertut imaappoq aalajangiinerit periaatsimik pilersitsisusut imaluunniit Naammagittaalliuuteqartarfiup manna tikillugu periaasianit allaasut allannngortitsisulluunniit Naammagittaalliuuteqarfimmi ilaasortanit tamarmiusunit isummerfigineqartariaqartut.

Aappaattut imaappoq isumagisassanngortitsineq ima annertutigissanngitsoq Naammagittaalliuuteqartarfik tamarmiusooq suliat pineqartut suliarineqarnerat eqqarsaatigalugu atorfissaarutsillugu³³. Annertuallaamik isumagisassanngortitsineq siulittaasup aalajangiinerisa Naammagittaalliuuteqartarfimmi kingusinnerusukku akuerineqarnerisigut aaqqinneqarsinnaanngilaaq³⁴.

Allakkatigut taasisarnerup atorineqarneranik apeqqut eqqarsaatigalugu oqaatigaara Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortai isumaqatiginngikkikka oqarmata ataatsi-

31) Bent Christensen, "Forvaltningsret, Opgaver/Hjemmel/Organisation", aappassaanik naqitertitaq, 1997, qupperneq 287

32) Hans Gammeltoft-Hansen allallu, "Forvaltningsret", aappassaanik naqitertitaq, 2002, qupperneq 149

33) Hans Gammeltoft-Hansen allallu, "Forvaltningsret", aappassaanik naqitertitaq, 2002, qupperneq 149

34) UfR 1948.654Ø

miinnernut piareersarnermut aningaasarsiaqartitsinissamut ullumikkut inatsisitigut toqqaannartumik tunngavissaqanngitsoq.

Inatsisartuni Naalackersuisunilu il.il. ilaasortat aningaasarsiaqartitaanerat il.il. pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 22-mi, 18. december 2003-meersuni § 18-imit erserpoq aningaasarsiaqartitsinermi ataatsimiinnernut peqataaneq aningaasarsiaqaataasasooq.

Inatsisissatut siunnersuummi § 18 pillugu oqaaseqaatinit ilaatigut makku erserput:

"Aalajangersimasumik toqqammaveqartumik naliliinikkut aalajangerneqassaaq ullut qassit qinigaaffiup isumagineqarneranut atugassatut isigineqarnerisut. Taamaalluni siunnersuisoqatigiinni nævninilu qinigaanermik isumaginninnermi ullut ataatsimiiffiit saniatigut piareersaanerit piffissarlu angalanermut atorneqartoq ilaatinneqassapput."

Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat ataatsimiinnernut piareersarneq naammanngitsunik aningaasarsiaqartitsiviusooq isumaqarsimappata tamanna uanga paasinninnera malillugu allakkatigut taasisarnerup atulinnginnissaannut tunngavilersuutigissallugu naleqquttuunanilu suliamut attuumassuteqartut tunngavilersuutaasinnaangilaq, allakkatigut taasisarneq piffissamik Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnerminut atortagaanik akuerineqarsinnaanngitsumik sivilissuseqartumik sivikillisaanissamut pisariaqarpat.

Isumaginninnermi aalajangiinerit oqartussaasumut qulliunerusumut naammagittaalliutigineqartut aalajangiivigineqarnissaannik inatsisiliortut Naammagittaalliuuteqartarfimmut isumagisassanngortitsisimanerat imaattumik imaaliallaannaq kinguneqarpoq, tassalu suliat ataatsimiinnerni aallaavittut suliarineqartassasut, Naammagittaalliuteqartarfiullu isumagisassanngortitsisinnaaneranut killiliissutit taaneqartut taamaalillutik suliat ataatsimiinnerni suliarineqarnissaannut taarsiullugu allatut suliarineqartarnissaannut periarfissat aamma killilerpaat.

Oqaatigaara Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik Kalaallit Nunaanni isumaginninnermut tunngasut siulersorneqarnerat aaqqissuunneqarnerallu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 8-mi, 10. oktober 1979-imeersumi § 8-kkut pilersinneqarpoq:

"§ 8. Isumaginninnermut tunngasunik naammagittaalliuuteqartarfik tallimanik ilaasortaqqarpoq. Pingasut Kalaallit Nunaata Landstingianit toqqarneqartut, taakkua ilaat marluk tamatumma saniatigut inatsisartunut ilaasortaassapput. Taamaattoq inunnik isumaginninnermut tunngasutigut naalackersuisut akisussaasut udvalgillu § 2 tunngavigalugu pilersinneqartup ilaasortai maalaaruteqartarfimmut ilaasortaasinnaanngillat, ilaasortallu marluk kalaallit kommuniisa nuna tamakkerlugu kattuffiannit toqqarneqassapput. Ilaasortat tamarmik sinniisussaannik toqqaasoqassaaq. Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortai piffissamut landstingip qinigaaffianut toqqarneqassapput.

Stk. 2. Suliassat isumaginninnermut tunngasut pillugit naammagittaalliuuteqartarfik allaganngukkanik aalajangiinermullu tunngavigineqarsimasunik ersersitsisumik aalajangiisassaaq.

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

Stk. 3. Naammagittaalliuuteqartarfimmi ilaasortat nammineerlutik siulittaasussaminnik siulittaasullu tullissaanik qinersissapput nammineerlutillu sulinerminni periaasissaminnik aalajangiissallutik.

Stk. 4. Naanmagittaalliuuteqartarfik siulittaasup aalajangiinerisut akulikitsigisumik ataatsimiittassaaq.

Stk. 5. Taamaaliornissamut immikkut ittumik pissutissaqarpat siulittaasup aalajangersinnaavaa ataatsimiittoqanngikkaluartoq naammagittaalliuut pillugu aalajangiisoqassasooq, aatsaalli taamaaliortoqartassaaq naammagittaalliuuteqartarfimmut ilaasortat tamarmik tunngavigisatik ilanngullugit taallugit allakkatigut isummaminnik ersersitsippata.

Stk. 6. Rigsombudi naammagittaalliuuteqartarfimmut allattaavoq."

Naammagittaalliuuteqartarfiup pilersinneqarneranut tunuliaqutaasooq Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuut pillugu nalinginnaasumik oqaaseqaatini allaaserineqarpoq³⁵:

"Qitiusumik sulisunit anguniarneqarsimavoq pingasooqiusanngorlugit suliat sammivii, siunissami inunnik isumaginnittoqarfiup suliarisassagai. Ulluinnarni siulersuineq aqutsinerlu siunnersuutigineqarput inunnik isumaginninnermut pisortaqarfimmi isumagineqartassasut landsstyrimut ilaasortamit inunnik isumaginninnermut qullersaasumit, siunnersuutigineqarluni ataannartussanik socialudvalgeqalernissaq, ilaatigut siunnersuisartuujutigisussaq landsstyremut ilaasortamut, ilaatigut "ministeritut akisussaannermik" tiggummissalluni tamakkununga tunngasutigut. Kiisalu siunnersuutigineqarpoq nutaatut pilersitassatut nævnit naammagittaalliuutiniq suliaqartartussat (socialt nævn), naammagittaalliuutiniq suliaqartartussat suliaassani, kommunit aalajangersarsimasaanni sukkulluunniit maleruagassat atortuusut najoqqutaralugit, tamatumalu saniatigut suliani pisortaqarfinni allani kommuniumngitsuni aalajangigaasimasunik landstingip tamakku pillugit erseqqinnerusumik aalajangersagai malillugit sulialinnut. Tassunga tunngatillugu eqqarsaatigineqarpoq ilaatigut, aamma ataatsimiinnissami siunnersuut saqqummiunneqarumaartoq, inunntu annertuumik timimikkut aamma tarnikkut ajoquteqartunut isumaginninnermi suliat nuussasut nuna tamakkerlugu aaqqissuussinnermut, tamannalu pillugu aalajangiinerit kommunimit aalajangiiffigisassanngikkaat, pisortaqarfiulli allap, soorlu assersuutigalugu Inunnik Isumaginninnermi Qullersaqarfiup malillugit najoqqutassiat, suliarineqartut inunnik isumaginninnermi landsstyrimu ilaasortamit tamakkuninnga isumagisaqartumit.

Erseqqissarneqassaaq, maanna aaqqissuussinissamik siunnersuutip peersimmagu siornagut Inunnik Isumaginninnermi Qullersaqarfusooq. Tamanna soorunami pivoq, sulisoqarniarnerup inunnillu isumaginnittoqarfiup avissaartinnerisa kingunerisaanik, kisianni soorunami taarsiullugu eqqarsaatigineqarsinnaavoq inunnik isumaginninnermut qullersaqarfik, suleriaaseqartoq siornagut qullersaqarfittut. Tamanna siunertamut naleqqussorineqanngilaaq; Sulisoqarniarnermut Isumaginninnermullu Qullersaqarfik tunngavittut najoqqutaasutut najoqqutassanik tunngaviussanik Kalaallit Nunaanni inunnik isumaginninnermut suliatigut sanasartussaavoq peqatigalugulu naammagittaalliorfiusartussaalluni, tunngaviatigullu isigalugu iluarpallaarsorinangilaaq, pisortaqarfik ataatsikkut maluaruagassanik aalajangiif-

35) Landstingip oqaloqatigiissutai, ukiakkut 1979, bilag 27.2.

sartuullunilu nammineq suliaminut naammagittaalliorfiuutigissappat. Taamatut ingajattoq siornagut Danmarkimi atortuusimavoq, tassami socialministeri "immersuisuulluni" inunnik isumaginninnermut inatsisinik peqqussutitalinnik kaajallaasitanillu il.il. inaarutaasunillu aalajangiisussatut naammagittaalliortarfilluni, kisianni Danmarkimi tamatuma tunngaviatigut iluarpallaannginnerata kingunera najoqqutarineqarsimavoq naammagittaalliortarfillu avissaartitaasimalluni, ilaatigut amtskommunale ankenævniinut siullermik naammagittaalliuutininik suleqataasartussatut, ilaatigullu sociale ankestyrelsimut naammagittaalliortarfissatut kingullertut."

Aammattaaq peqqussutissatut siunnersuummi § 8 pillugu oqaaseqaatinik makku erserput:

"Stk. 6-imi siunnersuutigineqarpoq, Rigsombudi ankenævniinut allatseqarfiussasoq. Tamanna pisarissersornerukuluppoq, kisianni isumannaallisaataalluni allatsi akuliunnaveersartussaasoq. Illua'tungiliussinnaavoq Inunnut Isumaginninnermut Qullersaqarfik allatseqarfiussasoq, tamannalu naleqqulluarpoq, pissutigalugu inunnut isumaginniffeqarfik hjemmestyrip ataaniimmat. Nangaaneq taamaallaat pissuteqarpoq, allaffitsigut ingerlatsinermi aalajangiinerit ilaat Socialdirektoratimit suliatut toqqammaveqalernissaat. Danmarkimi ajornartorsiut taanna iluarsineqarsimavoq, pissutigalugu tassani agguataartiternerpassuaqarmat inunnik isumaginninnerup iluani, aamma immikkut social ankestyrelseqarmat namminerisaminik allatseqarfeqartumik. Sulisussaqarniarneq aningaasaqarniarnerlu pissutigalugit taamatut agguataarinissaq Kalaallit Nunaanni ajornarpoq, kisianni siuningaanit ilimagineqarsinnaammat, direktorati qullersaminut akuersaartuujumaartoq assortuiniarani suliap saqqummiunnerani, soorunami pisariinnerpaassaaq direktorati allatseqarfigissalugu, immaqa aallaqqaammut isumaqatigiissutigineqarsinnaavoq direktoratip ankenævniinut allatseqarfiunissaa, kingornalu tamanna allanngartillugu, direktoratip ilumoorinnaanera tamatuma tungaatigut qularutigineqalissagaluarpat."

Inatsisartulli peqqussutaat piareersarlugu sulianik Naammagittaalliuuteqartarfiup taamatut katitigaanissaanik toqqaanermut tunuliaqutaasoq pillugu nassuiaasunik tamanut saqqummiunneqarsimasunik peqanngilaq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup katitigaanera isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aaqqissuussaanageralu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 9-mi, 30. oktober 1998-imeersumi, § 8-kkut allanngartinneqarpoq:

"§ 8. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik siulittaasoqassaaq allanillu sisamanik ilaasortaqaassalluni. Naalakkersuisut siulittaasumik, taassuma sinniisusaanik, ilaasortanik sisamanik taakkulu sinniisusaanik ukiunut marlunnoortumik toqqaassapput. Siulittaasoq inatsisilerituutut soraarummeersimassaaq aamma/imaluunniit allatigut Kalaallit Nunaanni inatsisinik isumaginninnermut tunngasunik sukumiisumik paasisimasaqassalluni. Ilaasortat marluk isumaginninnermi inatsisinik ilisimasaqassapput, ilaasortallu marluk isumaginninnermi ingerlatsinermik ilisimasaqassallutik. Naalakkersuisut inunnik isumaginninnermi suliat suliarineqarnerini aalajangiivigineqarneriniluunniit peqataasartunik toqqaasinnaangillat. Naalakkersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortait ukiunut marlunnoortumik toqqartassavaat.

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

Imm. 2. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik pisuni aalajangersimasuni inunnik suliamik sammineqartumik immikkut ilisimasaqartunik aggersaasinnaavoq. Inuit taakku Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmi taaseqataasinnaatitaanngillat.

Imm. 3. Naalackersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasissaa aalajangersassavaat.

Imm. 4. Naalackersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut allattoqarfeqarnikkut ikiutissapput."

Naammagittaalliuuteqartarfiup katitigaanerani allannguutit Naalackersuisut peqqusutissatut siunnersuut pillugu oqaaseqaatini imatut allaaseraat:

"Peqqussutissatut siunnersuut manna isumaginninnermi sulianik ingerlatitseqqittarnermik pisariillisitsivoq, kiisalu Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa katitigaanerinik allannguilluni. Tamanna 1995-imi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni "Inatsisartut ataatsimiititaliaqarnerat pillugu suleqatigiissitap atorfilinnik inuttallip isumaliutissiissutaanik" (imm. 5) [aamma Isumaginninnermik Iluarsaaqqinnissamut Ataatsimiititaliarsuup isumaliutissiissutaanik malitseqartitsineruvoq]. Tamatumunnga atatillugu Naalackersuisut Kalaallit Nunaanni isumaginninnermut tunngasut siulersorneqarnerat aaqqissuunneqarnerallu pillugit Inatsisartut peqqussutaannik nr. 8, 10. oktober 1979-imeersumik kingusinnerusukkut allannguutitalimmi aalajangersakkat sinnerinik atuuttunik allanngortisipput. Taamaammat Naalackersuisut inatsisip taassuma siunnersuummi matumani ilanngunneqarnissaa qinerpaat paasinarsaaniarlutik.

Suleqatigiissitap atorfilittanik inuttaqartup kaammattuutigaa:

** Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik atorfilittanik inuttaqassaaq immikkut ilisimasalinnik naammagittaalliuuteqartarfittut.*

Isumaginninnermik Iluarsaaqqinnissamut Ataatsimiititaliarsuup ilaatigut kaammattuutigaa:

1. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik isumaginninnikkut kommunit aalajangi-gaannik allaffissornikkut ingerlatitseqqittarfituaassaaq.

2. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik pillugu aalajangersakkat allanngortineqassasut suliaq pillugu ingerlatitseqqittarfiliortoqarluni aalajangiinerup unioqquutisuisuunnginneranik naliliiffiunissaanik aallaaveqartussamik. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup atorfilittanik naalackersuinermillu suliaqartunik ilaasortaqarnissaa siunnersuutigineqarpoq taamalu suliat inatsisinut suliamullu, aamma naalackersuinnermut tunngasortai isiginiarneqarniassammata.

3. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik ulluinnarni aqutsisuliorsinnaavoq sulianik pisariitsunik missingiiviusariaqanngitsunik suliaqarsinnaasumik.

(...)

3. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik [-fiup katitigaanera].

Malittarisassat atuuttut.

Naammagittaalliuuteqartarfik tallimanik ilaasorta qarpoq, taakkunanga pingasut Inatsisartunut toqqagaallutik marlullu Inatsisartuni ilaasortaasussaallutik, marlullu KANUKOKA-mit toqqagaassallutik.

Isumaginninnermik Iluarsaaqqinnissamut Ataatsimiititaliarsuup oqaatigaa Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa isumaginninnermi inatsisitigut ajornartorsiutaasunik Naammagittaalliuuteqartarfimmu tunniunneqartunik inatsisit tungaasigut ilisimasaqannginneri ajornartorsiutaasorigini. Tamanna Ataatsimiititaliarsuaq malillugu suliat ataasiakkaat isumaginninnermik ingerlatsinermi isigalugit aalajangiiffigineqartarnerannik kinguneqarsinnaavoq, malittariassat oqaasertaat malinnagit.

[Ataatsimiititaliarsuaq isumaqarportaaq Naammagittaalliuuteqartarfimmi ukiuni kinguller-ni ilaasortaasartut amerlanersaasa kommunalbestyrelsimut ilaasortaanerit ajornartorsiutaasooq, taamaattumillu sulianik namminneq kommuniminneersunik suliarinninnermi anner-tuutigut peqataasinnaassuseqartaratik.]

Kommunalbestyrelsimut ilaasortat amerlanerusuteqarnerat Ataatsimiititaliarsuup iluan-gissoraa, tassa Naammagittaalliuuteqartarfik suliniutip kommunimit Namminersornerullu-tilluunniit Oqartussanit akilerneqassanersoq pillugu kisimiilluni aalajangiisussaatillugu, aamma innuttaasut inatsiseqartitsinikkut inissisimanerannut tunngatillugu, ilaasortammi kommunip tungaanit isiginneqqajaasinnaammata innuttaasup isaanit isigininnatik.

Malittarisassat siunnersuutigineqartut.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa katitigaanerisa allanngor-tinneqarnissaannik siunnersuutikkut matumuuna suliamut attuumassuteqarneq pissuti-galugu peqataasinnaassuseqartannginneq siullertut pinngitsoortinneqassaaq. Tamanna pis-saaq Naalakkersuisut inunnik isumaginninnermi suliat suliarineqarnerini aalajangiivigine-qarneriniluunniit peqataasartunik toqqaasinnaannginnerisigut. Aappassaatut, inatsisitigut, isumaginninnermi suliatigut kiisalu isumaginninnermi ingerlatsinikkut ilisimasallit aggua-taarnissaat isumagineqassaaq, suliamilli immikkut ilisimasallit pingaarnertinneqassallutik.

(...)

§ 8.

§ 8, imm. 1 Inatsisartut peqqussutaanni atuuttumi. Isumaginninnermik Iluarsaaqqinnissamut Ataatsimiititaliarsuup inassuteqarneratigut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartar-fiup ilaasortaasa katitigaanerit suleriaasialu annertuumik allanngortinneqarput. Isumagin-ninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa katitigaanerata allanngortinneqar-nissaanik siunnersuut manna siullertut suliassamut attuumassuteqartilluni peqataasinnaa-

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

sanninnermik pinngitsoortitsisussaavoq ilaasortap isumaginninnermi suliani peqataasanninneratigut aalajangeeqataasanninneratigulluunniit. Aappassaattut, inatsisitigut, isumaginninnermi suliatigut kiisalu isumaginninnermik ingerlatsinikkut ilisimasallit agguataarnissaat isumagineqassaaq, suliamilli immikkut ilisimasallit pingaarnerutinneqassallutik.

Imm. 1.

Aalajangersagaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortassaanik toqqaasarnermi malittariassanik imaqarpoq. Siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortassaanik toqqaasassasut. Inatsisartut ataatsimiititaliaqarnerat pillugu atorfilittat isumaliutissiissutaata 1995-imi ataatsimiinnermi imm. 5-itut tusaatissatut tigusaata tamanna malitsigaa. Isumaliussiisummi atorfilittat inassutigaaq ataatsimiititalianut, aningaasaateqarfinnut il.il. toqqaasarneq Naalakkersuisunut nuunneqassasoq Inatsisartut inatsisiliornivimmik aallutaqarsinnaaqqullugit. Tamatuma malitsigisaanik Inatsisartunut ilaasortat ataatsimiititalianut siunnersuisoqatigiinnullu Inatsisartut suliaannut toqqaannartumik attuumassuteqanngitsunut peqataasarnissaat sapinngisamik pinngitsoorniarneqassaaq.

Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup siulittaasua inatsilerituutut soraarummeersimasuusussaavoq. Siulittaasup atorfimmigut sumut attuumassuteqarnissaanik piumasagaateqartoqanngilaq, inuulli illuinnaasiortuunngitsutut pituttorsimannngitsutullu isigineqarnissaa pingaarsorineqarpoq.

Tamatuma saniatigut Naalakkersuisut ilaasortat sinnerinik sisamanik toqqaassapput, taakkunangga marluk isumaginninnermi inatsisinik ilisimasaqassapput, marlullu isumaginninnermi ingerlatsinermik ilisimasaqassallutik. Naalakkersuisut inunnik isumaginninnermi suliat suliarineqarnerini aalajangiivigineqarneriniluunniit peqataasartunik ilaasortassanik toqqaasinnaanngillat. Ilaasortat assersuutigalugu tassaasinnaapput kommunini naalakkersuinnermik suliaqarsimasut, inuit isumaginninnermi ingerlatsinermik annertuumik suliaqartut, isumaginninnermi inatsisit pillugit ilinniartitsisut, inuit kommunit pisortaqaqfiillu avataanni isumaginninnermi inatsisinik suliaqartut, inuilluunniit isumaginninnermi suliat suliarineqarnerini aalajangiivigineqarneriniluunniit peqataasarsimasut.

Taamaaliornikkut suliamik ilisimasaqartut naalakkersuinnermik sulialinnut sanilliullugit amerlanerussuteqalissapput, soorlu Isumaginninnermi Ataatsimiititaliarsuarmit siunnersuutigineqartoq.

Naalakkersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortaasa tallimaasut tamarmik sinniisussaannik toqqaassapput.

Siunnersuutigineqarpoq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup ilaasortassai ukiunut marlunnet atuuttumik toqqaarneqartassasut. Naammagittaalliuuteqartarfiup qinigaaffiata Inatsisartut qinigaaffiannik malinnitsinnissaat pisariaaruppoq, ilaasortammi Naalakkersuisunit toqqaarneqartarnissaat siunnersuutigineqarmat. Inuiaqatigiit nooqattaartorujussuusarput. Taamaammat qinigaaffik sivikinnerusooq naleqqunneruvoq.

Ilaasortat arlaleriarlutik toqqarneqartarnissaannut aporfissaqanngilaq. Suliap ingerlaavar-tuunissaanit isigalugu tamanna naleqquttuusinnaavoq.

Ukiuni marlunni qinigaasarnissaat toqqarneqaqqinnissamullu periarfissaq Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup katitigaaneranik siuarsaassaaq, tassa Naammagittaalliuuteqartarfik ilaasortaqaartassaaq sivikitsumik ilaasortaasimasunik aamma ilaasortanik misilittagaqarluartunik."

Isumaginnittoqarfiup aqunneqarnera aqqissuussaaneralu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 11-mi, 12. november 2001-imeersumi § 9-mi Naammagittaalliuuteqartarfiup katitigaanera pillugu imaattunik aalajangersagaqarpoq:

"§ 9. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik siulittaasoqassaaq allanillu sisamanik ilaasortaqaassalluni. Naalakkersuisut siulittaasumik, taassuma sinniisussaanik, ilaasortanik sisamanik taakkulu sinniisussaanik ukiumut marlungoortumik toqqaassapput. Siulittaasoq inatsisilerituutut soraarummeersimassaaq imaluunniit allatigut Kalaallit Nunaanni inatsisinik isumaginninnermut tunngasunik sukumiisumik paasisimasaqassalluni. Ilaasortat marluk isumaginninnermi inatsisinik ilisimasaqassapput, ilaasortallu marluk isumaginninnerup iluani inuiaqatigiit ingerlaasiannik ilisimasaqassallutik. Naalakkersuisut inunnik isumaginninnermi suliat suliarineqarnerini aalajangiivigineqarneriniluunniit peqataasartunik toqqaasinnaanngillat.

Imm. 2. Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfik pisuni aalajangersimasuni inunnik suliamik sammineqartumik immikkut ilisimasaqartunik aggersaasinnaavoq. Inuit taakku Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmi taaseqataasinnaatitaanngillat.

Imm. 3. Naalakkersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasissaa aalajangersassavaat.

Imm. 4. Naalakkersuisut Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmut allattoqarfeqarnikkut ikiuutissapput."

Peqqussutissatut siunnersuummi § 9 pillugu oqaaseqaatinit erserpoq inatsiseqartitsinnermi atuuttut eqqarsaatigalugit allannguuteqartitsisoqarnissaa eqqarsaatigineqarsimanngitsoq.

Malittarisassatigut tunngavigisanik 1979-imeersumik qulaani allaaserinninnermit erserpoq Naammagittaalliuuteqartarfiup ilusaanik taassuminnga toqqaaneq oqartussaasup peqqussutitik aalajangersaasartuusup nakkulliinnermi oqartussaasumit avisartaarneqarnissaa qulakkeerniarlugu peqqaarsimasoq, taamatuttaarlu Naammagittaalliuuteqartarfiup namminerisaminik allattoqarfianik pilersitsinerup atugassiisutitik atuiffiullaarnissaa pingaartillugu isiginiarneqarsimasoq.

Naammagittaalliuuteqartarfiup ilusaanik kingusinnerusukkut allannortitsisarnerni Naammagittaalliuuteqartarfiup immikkut ilisimasalinnik, tassalu inatsisilerituunik isumaginninnikkullu ingerlatsinermik ilisimasaqartunik, inuttaqarnissaa anguniarne-

5. Suliat nalinginnaasumik soqutiginaatillit, inatsiseqartitsiffiusunut agguataakkat

qarsimasoq, taamattorli inatsiseqartitsinermik ilisimasalittut ilaasortat amerlanerunissaat pingaartinneqarsimalluni.

Allanngortitsinermi suliat suliarineqarneranni peqataasinnaassuseqannginnermik ajornartorsiutit pinaveersaartinneqarnissaat aamma isiginiarneqarsimavoq.

Tamanna matuma kingornatigut imatut paasivara Naammagittaalliuuteqartarfiup qanoq iluseqartinneqarnera Inatsisartunut aalajangiisuusumik pingaaruteqartutut isiginiarneqarsimanngitsoq, taamani ullumiluunniit, ilusiliunneqartorli toqqarneqarsimasoq ilaatigut pisariitsuutitsinissamik aaqqissuussaaniikkullu isumaliutersuutit aallaavigalugit, ilaatigullu aalajangiinerit inatsiseqartitsinikkut pitsaassuseqartuunissaasa qulakkeerneqarnissaat isiginiarlugu. Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfiata Naalackersuisunit Naammaagittaalliuuteqartarfiup suleriaasissaanik aamma aalajangersaasartuusunit toqqarneqartarnera Naammagittaalliuuteqartarfiup ilusiligaa-nerani arlaannaannulluunniit attuumassuteqannginnermi isiginiagassat aamma aalajangiiniarnermut sunniuteqaqataaneq pingaarnepaatut isigineqarnissaannut asortuisutut aamma isigineqartariaqartoq.

Uanga nalileeqqaarnera unaavoq isiginiagassat naammagittaalliuuteqartarfiup piler-sinneqarneranut aalajangiisimasut aaqqissuusseriesiaatsini allani annertuumik isiginiarneqarsinnaasut. Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussani isumaginnikkut oqartussaasunit naammagittaalliuutit suliarineqarnerini peqataasinnaassuseqannginnermik ajornartorsiutit peqqussut piareersarlugu erseqqissarneqarsimasut eqqarsaatigalugit uanga paasinninnera unaavoq sulianik suliarinninnermi peqataasinnaassuseqannginneq pissutigalugu soqutigisatigut aporaatikulaarnerit inatsisiliorneq aqutugalugu pinaveersaartinneqartariaqartut.

Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninneranik pitsaanerulersitsiniarnermi inatsiseqartitsinikkut killiliissutit piffissap Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik suliarinninnerani atorineqartartup sivikillisinneqarsinnaaneranut akornutaappata isumaqarpunga oqartussaasup qulliunerusutut naammagittaalliuuteqartarfiusup aaqqissuussaaniikkut tunngaviunerusumik allanngortiterneqarnera pillugu isumaliutersuuteqaqqinnermi ilanngullugit isumaliutersuutigineqartariaqartut.

Soorlu qulaani oqaatigigiga Naammagittaalliuuteqartarfiup iluani isumagisassanngortitsisarneq Naammagittaalliuuteqartarfimmik namminermik pisariaarutsisisutut isigineqarsinnaasumik annertussusilerlugu ingerlanneqarsinnaanngilaq.

Aammattaaq suliat ataatsimiinnerni aalajangiivigineqartarnissaat Naammagittaalliuuteqartarfimmik ilusilersuinerup nammineq nassataraa. Naammagittaalliuuteqartarfittut aalajangiisartunut allanut, tassalu Akileraartarnermi Siunnersuisoqatigiinnut, atatillugu siusinnerusukkut oqaatigaara suliat ataatsimiinnerni aalajangiivineqartarnissaasa ataatsimiinnerit pisariaqartinneqartutut amerlatigisut ingerlanneqartariaqarnerat nassatarigaa, tassami sulianik ataatsimoorussilluni suliarinneriaat-

sip nassatarisaanik suliat suliarineqartussat amerliartuinnalernerat pinngitsoortin-niarneqartussaammat³⁶.

Naggasiutaasumik oqaaseqaatikka

Naammagittaalliuuteqartarfik qinnuigaara oqaaseqaatikka qanoq iliuuseqarnissamut pissutissaqalersitsinersut uannut nalunaarutigeqqullugu.

Allakkat ukua assilinerata Naalakkersuisunut nassiunneratigut Naalakkersuisut aammattaaq qinnuigaakka oqaaseqaatikka Naalakkersuisut qanoq iliuuseqarnissaannut pissutissaqalersitsinersut ilisimateqqullunga.”

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisup 27. august 2009-mi imatut akivaanga:

"Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfiup sulianik isumaginninnermut tunngasunik suliarinninnermut piffissaq atugaa pillugu 2. marts 2009-mi oqaaseqaatigisannut malitsigisatut maannakkut makkuninnga oqaaseqaateqarallarpunga.

Oqaaseqaatigisat tunngavigalugu Isumaginninnermi Naammagittaalliuuteqartarfimmit tamarmit annertunerusumik misissueqqissaarneq aallartisarsimavara, tassani apeqqutigisimasatit aal-laavigineqarlutik.

Tamatuma saniatigut misissueqqissaarnermi aamma siunertaavoq aaqqiissutissatut ilusissanik nassaarniarnissaq, taamaalilluni Naammagittaalliuuteqartarfiup sivisuallaartumik suliamik isumaginninnermut tunngasumik suliarinninnermut piffissap atugaata annikillisinnissaanik Naalakkersuisut anguniagaat piviusunngortissinnaassammat.

2010-p aallartinnerani misissueqqissaarnermik suliaq sukumiisoq annertoorlu aatsaat naam-massissasoq naatsorsuutigaara, taamaattumillu ukiup nutaap aallartinnerani apeqqutitit pingaarutillit akinissaannut aatsaat periarfissaqalissalluni.

Tamatumunnga atasutut oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq misissueqqissaarluni suliap inatsisaareersut allannngortittariaqarnerannik takutitsippat tamanna 2010-mi Inatsisartut ukiakkut aataatsimiinneranni saqummiunneqassammat.

Inatsisartunut tunngatillugu paasissutissiissutigisinnaavara Inatsisartut 2009-mi ukiakkut ataatsimiinneranni nassuiaammik saqummiussinissarput, tassani sivisuumik sulianik isumaginnit-tarnermut piffissap annikillisinnissaanut iliuuserisinnaasat allassimaffiannik saqummiussis-salluta. Taamaalillutik sivisuumik sulianik isumaginninnermik piffissap atugaanerata ajornar-torsutaaneranut qanoq aaqqiisoqarsinnaanerannik Inatsisartuni ilaasortat isummaminnik saq-qummiussisinnaassapput.

36) Inatsisartut Ombudsmandiata 1998-imi ukiumoortumik nalunaarutaata kalaallisuuani quppernerit 153 tul-liilu aamma qallunaatuuani quppernerit 122 tulluilu

Annertunerusunik apeqqutissaqaruit uannut saaffiginninnissannut tikilluaquakkat."

Inuussutissarsiornermut Sulisoqarnermullu Naalakkersuisoqarfiup kissaateqarneratigut Naalakkersuisoqarfiup sinniisaa inatsisilerinermi pisortama 30. november 2009-mi ataatsimeeqatigaa, Naalakkersuisoqarfiup qulaajaaneranut ilaatillugu.

Inatsisilerinermi pisortap ataatsimiinneq taanna pillugu imaqarniliaanit makku erseput:

"(...), Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfik, Naalakkersuisoqarfiup kissaatigisaatut allaffinni 30. november 2009-mi ataatsimeeqatigaara, Ombudsmandip inassuteqataa Naalakkersuisoqarfiup qanoq iliorluni malissinnaagaa oqaloqatigalugu.

Naammagittaalliuuteqartarfimmik ilusiliinermi periarfissat allat suunerat suliniutillu suut naammagittaalliuuteqartarfimmik ilusiliinerup atuinnaannaanut tunngassuteqarsinnaasut qulaajarneqarnissaat Naalakkersuisoqarfiup pingaartumik kissaatigaa.

Ilusiliinermi periarfissat allat pillugit apeqqut pillugu oqaatigaara isumaginninneq pillugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu aalajangiinerit pillugit siullertut naammagittaalliuuteqartarfik attatiinneqassanersoq Naalakkersuisut isummerfigisariaqaraat, tassami tamanna kissaatigineqarpat naammagittaallioqartarfimmik nutaamik Naalakkersuisunut attuumassuteqannginnissaa inatsisiliorneq aqputigalugu qulakkeerunneqartariaqartumik pisariaqartitsisoqarpoq, naammagittaalliuuteqartarfik taanna - massakkut naammagittaallioqartarfik pioreersoq assigalugu - kommunit aalajangiinerinnaannik suliaqarani aammali Namminersorlutik Oqartussat isumaginninneq pillugu inatsiseqartitsineq tunngavigalugu aalajangiinerinik suliaqarsinnaassappat.

Apeqqutit aappaat, naammagittaalliuuteqartarfimmi pioreersumi sulianik suliarinninnerup pitsaanerulersinneqarnissaannik apeqqut eqqarsaatigalugu oqaatigaara aqqissuussaanagerusup ilusaa, aningaasaliisarnep ilusilersorneqarnera aamma naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasia isiginiarneqartariaqartut.

Aqqissuussinermi iluseq naammagittaalliuuteqartarfiup siunnersuisoqatigiit naammagittaalliuuteqartarfiillu/aalajangiisartullu allat assigalugit ataatsimut allattoqarfimmit sullinneqarfiusoq tulleriaarinikkut ajornartorsiutissaqalersitsivoq.

Aningaasaliisarnermik ilusilersuineq naammagittaalliuuteqartarfiup Naalakkersuisullu aningaasaliissutinik taakkuusunik ataatsinik atuisinnaatitaaffiat aporaaffiusinnaasunik pilersitsisarpoq.

Sulianik suliarinneriaaseq, matumani allakkatigut taasisarnermik aamma/imaluunniit video atorlugu ataatsimiinnernik annertunerusunik atuneq ilanngullugu eqqarsaatigalugu, naammagittaalliuuteqartarfiup suleriaasiatigut aalajangersaavigneqartariaqarpoq.

Taamaattorli matuma isiginiarnissaa pingaartuuvoq, tassalu naammagittaalliuuteqartarfiup ilusiligaanera attatiinneqassappat ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinikkut aallaavik tassasoq suliat ataatsimiinnerni aalajangiivigneqartassasut. Tamatuma pisumi matumani manna

nassataaraa, tassalu sulianut malinnaasinnaajumalluni ataatsimiinnerit amerlanerusariaqartut, tamatumunnga aningaasartuutit apeqqutaatinnagit.

(...)-p aamma oqaatigaa avataanit siunnersortip ataatsip arlallilluunniit Danmarkimit aallaaveqartut Naammagittaalliuuteqartarfiup allattoqarfianut ilanngunneqarnissaat Naalakkersuisoqarfiup isumaliutersuutigigaa."

Inuussutissarsiornermut Suliffeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmit tamatuma kingornatigut ukiup nalunaarusiuunneqartup naanerani suli tusagaqaqqinngilanga.